

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Магістерські студії

Випуск 2

2021

Редколегія випуску:

Єсипенко Н.Г. (Чернівці), доктор філологічних наук, професор (головний редактор),
Колесник О.С. (Київ), доктор філологічних наук, професор,
Грижак Л.М. (Чернівці), кандидат філологічних наук, доцент,
Лопатюк Н.І. (Чернівці), кандидат філологічних наук, доцент,
Шиба А.В. (Чернівці), кандидат педагогічних наук, доцент,
Батринчук З.Р. (Чернівці), кандидат філологічних наук (відп. секретар).

Науковий онлайн збірник «МАГІСТЕРСЬКІ СТУДІЇ» започатковано при кафедрі англійської мови факультету іноземних мов ЧНУ імені Юрія Федьковича для оприлюднення та апробації наукових досліджень студентів першого і другого рівнів вищої освіти спеціальностей 035 «Філологія» та 014 «Середня освіта» та для оприлюднення результатів діяльності наукових гуртків студентів, що функціонують при кафедрі англійської мови (затверджено на засіданні кафедри англійської мови № 12 від 20 грудня 2020 року).

Адреса редколегії випуску (“Магістерські студії”):
Кафедра англійської мови, факультет іноземних мов
вул. Садова 5, корпус 19, а. 215, 58000 Чернівці, Україна

© Чернівецький університет, 2021

Марія Андрійчук
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Гнатковська О.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. Дана стаття розкриває поняття лексичної компетенції та етапи її формування. Тут вивчається питання використання сучасних методів та підходів до вивчення лексики в умовах початкової школи та із урахуванням вікових особливостей учнів. В кінці робиться висновок, що саме ігрові види діяльності та використання наочності є основними для закріплення лексичного матеріалу.

Ключові слова: лексична компетенція, лексичні вправи, пробне навчання, словниковий запас, стратегії навчання.

***Summary.** This article reveals the concept of lexical competence and the stages of its formation. Here we dwell upon the question of the modern methods and approaches to studying vocabulary, in the conditions of elementary school and taking into account age features of pupils. Lexical competence is one of the most important indicators of the language level, so stages of its formation should be organized well to gain the highest possible results. In the modern scientific world, the competence based approach became the key to success, so Nation I., McCarthy, Michael, Thornberry, and Scott dwelt on this topic in their works. Students of the primary school have some physical and psychological peculiarities that must be taken into account before presenting the new vocabulary. Their attention span is quite short and their memory acquires only the information that is interesting. It's highly significant to use authentic audio and video materials for teaching vocabulary. These means appeared to be extremely useful at all the stages of learning the new words while conducting the action research in the second grade. Moreover, up-to-date approaches such as communicative method and Total Physical Response (TPR) changed*

the students' attitude to learning. The greatest thing to mention is the fact that the level of their lexical competence increased, which means that the action research was effective. So, we can observe that teaching vocabulary to the youngest school students is a difficult and structured process which requires paying attention to all of age peculiarities as well as to the ways of teaching and the choice of the exercises to develop their future lexical fluency.

Keywords: *action research, lexical exercises, lexical competence, learning strategies, vocabulary.*

Постановка проблеми. Сьогоднішні напрями методики у викладанні іноземних мов більше звертають увагу на компетенції, завдяки чому створюється системний підхід до вивчення лексики. Світова тенденція спонукає до всеосяжної інтеграції у певних сферах життя, до яких входить освіта, а також академічна та професійна мобільність. Насамперед, основним показником високого рівня мови є багатство лексичної бази учня та розуміння доцільності використання лексичних одиниць під час мовлення. Звісно, що лексична компетенція є лише однією з декількох, які потрібно засвоїти, але без неї неможливе формування всіх інших.

Етап вивчення лексики займає найбільше часу в учнів, тому важливим є правильне сформування всіх етапів та звертання уваги на їх особливості. Вміння правильно підібрати слово відіграє ключову роль, та деякі вчені пропонують вводити його не ізольовано, а через мовлення. Ця думка є відповіддю на величезний акцент, який приділявся вивченню значення та будови слова тоді, коли не було вивчення контексту слова під час мовлення. У навчальній діяльності не заперечується потреба знання будови та змісту якогось слова, але все ж таки навчання повинно відбуватись комплексно [6, с. 25].

Коли ми говоримо про учнів початкової ланки, ми повинні розуміти те, що вони не мають достатньо навичок та вмінь, щоб засвоювати лексику самостійно. Саме тому, вправи та матеріали, які підбираються вчителем стають основою для подальшого успіху. Лексична компетентність зростає при комунікативній діяльності особи, а комунікативна компетентність вдосконалюється завдяки їхній взаємопов'язаності, яка часто відображена в методології

використання іноземних мов. Це і є найголовнішою причиною чому для формування лексичної компетентності потрібно організувати систему важливих умов для того, щоб впорядкувати навчальний процес та матеріали.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Під час аналізу останніх досліджень, ми знаходимо підтвердження проблеми, пов'язаної з використанням компетентнісного підходу в процесі сучасної педагогічної діяльності. Загальна теорія про цей підхід у навчанні була розроблена такими іноземними вченими як, О.М. Бадер, Р. Мерсон та А. Шелтена, яка також знайшла своє місце і у вітчизняних дослідженнях. Українська наукова література, зокрема, праці Г.Г. Ващенко, І.Д. Бега, О. Локшина та Н.М. Бібіка, визначає компетентцію, як сукупність вмінь та знань, які потрібні для подальшої діяльності в будь-якій професійній сфері. Відповідно до думки І.Д. Гончаренка, вона проявляється в чіткому вмінні аналізувати та передбачати наслідки різних видів професійної діяльності та застосовувати отриману інформацію.

М. МакКарті каже: «Один із найбільших компонентів будь-якої мови – це словниковий запас. Незалежно від того, наскільки добре учні вивчають граматику, незалежно від того, наскільки успішно засвоюються звуки іноземної мови, без слів для вираження широкого діапазону значень, спілкування іноземною мовою просто не може відбуватися в жодному випадку. І все ж словниковий запас часто здається найменш системним, і найменш врахованим з усіх аспектів вивчення іноземної мови» [6, С. 59–82]. Відповідно до С.В. Козак, лексика слугує певною базою для набуття всіх інших компетенцій [2, с 12-17].

Вченими розрізняються декілька основних етапів формування лексичної компетентції:

1. Презентація та семантизація нового лексичного матеріалу із використанням різних видів наочності, таких як графічне зображення чи звукове відображення.
2. Створення зв'язків між лексичними одиницями та реальними предметами, людьми чи явищами за допомогою контекстів.
3. Утворення міцних смислових зв'язків. Виконання тренувальних вправ та запам'ятовування лексичної одиниці під час їх виконання.

4. Використання нових слів у реальному контексті без допомоги вчителя [4, с.75].

Дж.С. Річардс і В.А. Ренандя описують: «Словниковий запас – це ядро, компонент володіння мовою і забезпечує багато основ для того, наскільки добре учні говорять, слухають, читають і пишуть. Без великого словникового запасу і стратегії для засвоєння нового словникового запасу, учні часто досягають менше, ніж їм дозволяють їхні потенційні можливості, та рідко зустрічають іноземну мову в реальному житті. Тут їм можуть посприяти різні види діяльності, такі як наприклад, прослуховування радіо, чи носіїв мови, використання мови в іншому контексті, читання чи перегляд телевізора» [6, с. 59-82].

Мета дослідження. Метою нашого дослідження є вивчення вікових особливостей учнів початкової школи та підтвердження ефективності використання сучасних підходів та матеріалів для вивчення лексики для формування лексичної компетенції учнів 2 класу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Словниковий запас також є сукупністю або запасом слів, які використовуються учнем, групою учнів, або в конкретній галузі знань. Оволодіння лексикою саме собою означає знання слів, що передбачають:

- знання форми слова – його написання, звучання і структури слова;
- знання значення слова, з якими іншими словами спорідненого значення воно може бути пов'язано;
- знати, як слово вживається – граматики слова, включаючи частину мови та шаблони речень, у які воно вписується, та його належність до офіційного чи не офіційного стилю, ввічливе слово чи грубе, вживається переважно дітьми тощо, або не має обмежень щодо його використання [3, с. 16-21].

На ранньому етапі розвитку пам'ять працює мимовільно. Вона допомагає запам'ятати той матеріал, який безпосередньо включений в активну діяльність дитини. Учень запам'ятає об'єкт, тільки за умови якщо він асоціюється з відповідним звуковим еквівалентом або ж просто є привабливим для неї [3, с.15-20]. Також, важливо зазначити, що пам'ять у дітей молодшого віку несе мимовільний характер та має розвиток у двох основних

напрямок: усвідомлення та довільність.

У період активного розвитку дитини великий вплив мають усі види активності, але найголовніше місце займає гра. Ігри навчають дитину активно запам'ятовувати та пригадувати якісь події, що має наочний та конкретний зміст. Також під час розвитку учнів молодшого шкільного віку важливо розвивати у них почуття опосередкованості та використовувати при цьому різні допоміжні засоби. Цей метод допомагає зблизити пам'ять з мисленням, тобто розвинути знаково-символічну функцію свідомості. [9, с.15-20].

Ф. Шмітт і М. МакКарті поділяють словникові стратегії навчання на чотири групи [5, с. 67-80], а саме:

1. Стратегії відкриття. На цьому етапі, учні ще не знаючи слів, повинні виявити їх значення, здогадавшись на основі структурних знань мови.
2. Соціальні стратегії. Другим способом відкрити нове значення є соціальна стратегія, яка полягає у тому, щоб запитати когось, хто знає. Вчителі часто є головними особами до кого можна звернутись. Їх можна попросити про допомогу різними способами: надання перекладу, надання синоніма, визначення та перефразування. Використання слова – зв'язування його форми та значення;
3. Стратегії запам'ятовування. Більшість стратегій запам'ятовування передбачають пов'язування слова з деякими знаннями, які раніше вивчалися, використовуючи певну форму зображення або групування, включають в себе: картинки, пов'язані між собою слова, неспоріднені слова, групування тощо.
4. Когнітивні стратегії. Мовні стратегії в цій таксономії подібні до стратегій запам'ятовування, вони включають сортування, класифікацію, порівняння, повторення і використання механічних засобів для вивчення лексики.

Варто зазначити, що аудіо та відео матеріали дуже часто слугують прекрасним ресурсом для створення нових вправ для запам'ятовування слів для учнів початкової школи. Нижче наведені типи лексичних вправ, створених нами за допомогою аудіо та відео матеріалів:

1. Диктант з картинками. На цьому етапі вчитель обирає

картинки з відео та створює за допомогою них карточки, на етапі перевірки засвоєння вивченого матеріалу учні пишуть диктант записуючи те слово, яке показано на картинці.

2. Знайди предмет у відео. Учні повинні знайти у відео предмети які вони колись вивчали та порахувати їх. Цей вид вправ підходить для закріплення вивченого.
3. Дубляж. Учні повинні переглянути відео з новими словами двічі та повторювати за героями. Після цього вчитель вимикає звук у відео і учні, маючи текст перед собою, повинні відтворити його так само як і в аудіо.
4. Що станеться наступним? Цей вид завдання допоможе не тільки потренувати слова, а й розвинути логіку. Переглядаючи відео, учні намагаються здогадатись, що може статись далі. У кінці відео порівнюють свої здогадки з результатами [5].

Під час пробного навчання на базі 2-го класу ми використовували вище наведені вправи для опрацювання таких тем як «Шкільне приладдя» та «Іграшки». Відповідного до цього, ми мали можливість пересвідчитись в їх ефективності.

Пробне навчання є так званим експериментом вчителя та базується власне на його інтуїції та попередніх знаннях. Це один із способів швидко та ефективно дослідити та усунути проблемні моменти в навчанні. В загальному, збір та аналіз даних відбувався наступним чином:

1. Визначення проблеми. Під час нашої шкільної практики ми мали змогу помітити, що сучасні технології, комунікативні методи викладання та різні види роботи є буквально відсутніми. Це спонукало нас до створення цікавіших та ефективніших завдань із залученням групової та парної роботи, а також відео та аудіо матеріалів.
2. Планування подальших дій. Ми розробили план майбутньої роботи та почали знайомитись з необхідною методичною літературою.
3. Збір даних. Після вищезазначених кроків ми створили тест для визначення початкового рівня засвоєння лексичних одиниць учнями, результати якого відображені на рис. 1:

Рис.1 Рівні володіння лексичними одиницями учнями 2 класу до пробного навчання

4. Розробка завдань та проведення пробного навчання. Нами було розроблено та проведено 10 уроків в 2 класі та використано низку вище зазначених вправ задля покращення засвоєння нових слів.
5. Оцінка та рефлексія. Виконавши всі етапи та проаналізувавши дані, ми спробували оцінити нашу роботу. Головним фактором нашого вимірювання, безумовно, є лише успіхи учнів. Як і очікувалося, не все вийшло з першого разу, але згодом, після кількох удосконалень та спільної роботи, ми прийшли до високих результатів. Рівень володіння учнів лексичними одиницями безперечно зріс, більша кількість учнів досягла високого та достатнього рівня знань. З метою консолідації кожної частини дослідження ми ще раз провели тестування та перевірили рівень володіння новою лексикою після пробного навчання. Результати пробного навчання можна побачити на рис. 2, а також переконатися в їх ефективності, порівнявши з результатами тестування до пробного навчання (рис. 1).

Рис. 2 Рівні володіння лексичними одиницями учнями 2 класу після пробного навчання

Перевіривши їх рівень володіння словниковим запасом до та після пробного навчання, ми побачили, що зменшили кількість учнів з низьким рівнем знань та значно зросла кількість із середнім та достатнім рівнем знань. Отож, це підтверджує нашу гіпотезу про те, що використання сучасних технологій та методик у викладанні мають позитивний вплив на ефективність засвоєння нових слів учнями початкової школи.

Висновки. Відповідно до результатів пробного навчання, можна розбити висновок, що використання аудіо та відео матеріалів є надважливим аспектом, що допомагає учням молодшого шкільного віку краще запам'ятовувати нові слова в контексті та вивчати їх за допомогою гри. Це все позитивно впливає не тільки на їхню активність на занятті, а і на підсумковий результат рівня засвоєння лексики.

Не менш важливою стороною є використання правильно підібраних та організованих вправ, які були створені на базі комунікативного методу викладу лексики та опиралися на можливості дітей даної вікової категорії. Також одним із найефективніших способів у представленні лексики є використання

наочності, задля створення зв'язків між реальними предметами та словами. Не варто забувати про правильну організацію уроку та постановку мети.

Пробне навчання стало найосновнішим етапом для висвітлення реальної ефективності та цілісності всіх описаних нами аспектів у тісній взаємодії з одне одним. Також, кількісні дані показали зростання рівня лексичних знань учнів та підвищення їх зацікавленості під час занять.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей засвоєння лексики на базі середньої та старшої школи.

Література:

1. Ельконіна Д. Б., Давидова В. В. Питання психології навчальної діяльності молодших школярів. Харків. Дім педагогіки, 1962. 43 с.
2. Козак С. В. Коммуникативный подход в современных технологиях обучения иностранному языку в высшей школе: Науковий вісник ПДПУ ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2000. Вип 12. С. 12-17.
3. Шапов А. Н. Лексические навыки устной речи и чтения – основа семантической компетенции обучаемых. Иностранные языки в школе. 2007. № 4. С.19–21.
4. McCarthy, M. / Language Teaching, A Scheme for teacher education. New York. Oxford University Press, 1990. P. 67-80.
5. Merriam-Webster. Merriam-Webster's 11th Collegiate Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>.
6. Nation, I.S.P. How large a vocabulary is needed for reading and listening. *The Canadian Modern Language Review*, 2006. P. 59-82.
7. Nation, I.S.P. Teaching and learning vocabulary. Handbook of research in second language teaching and learning. London. Lawrence Erlbaum Associates Publishres, 2005. 55p.
8. Oxford R. Language Learning Styles and Strategies. An Overview. *Generative Approach to Language Acquisition Conference*. Utrecht University, 2003. 25 p.
9. Pinter A.-M. Teaching Young Language Learners. Oxford Handbooks For Language Teachers. London. España, S.A.: Oxford University Press, 2017. P.15-20.

Анастасія Войт
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., асист. Батринчук З. Р.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті розглянуто роль інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку лексичної компетентності учнів. Актуальність даної теми полягає в тому, що використання інтерактивних форм навчання набрало великої популярності, а сучасний урок мови неможливо уявити без їх застосування. На сучасному етапі розвитку освіти вчитель не є єдиним джерелом отримання інформації для учнів. Його головна мета – навчити школярів самостійно орієнтуватися у великій кількості інформації, вибирати основне та вміти аналізувати. Важливим постає питання вибору методів і технологій, які б активізували діяльність учнів, формували нову модель світогляду та готували школярів до комунікації на міжнаціональному рівні.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, лексична компетентність, метод викладання, інтерактивні форми навчання, англійська мова.

Summary. *The article outlines the impact of information and communication technologies on the development of lexical competence of primary school students. The relevance of this topic is that the usage of interactive forms of teaching has become very popular, and a modern English lesson is impossible to imagine without them.*

The modern period of social development is characterized by a strong influence of information and communication technologies. They affect different areas of human life, so the computerization of education has become an integral and important part. Nowadays, the information environment is a means of effective interaction between participants of the educational process: students, teachers, parents.

It is known that each student perceives new knowledge differently, so teachers need to find an individual approach to the child. Today educators have the opportunity to present information using computer networks and online tools. The use of information and communication technologies in the classroom allows making the learning process more interesting and engaging.

Preparing for the lesson, the teacher can use the different software products. There are information and reference materials (online encyclopedias, dictionaries, magazines, newspapers), e-books for reading, movies on YouTube, libraries of electronic visual aid and databases. What is more, methodical materials on electronic carriers (methodical recommendations on teaching aspects of language and types of language activity, tests), combined electronic learning tools (curricula, electronic textbooks, collections of exercises and educational games) and educational and methodical software (demonstration materials, presentations, projects, computer development of lessons) can be used by educators.

The use of information and communication technologies in English lessons makes the learning process more interesting, diverse and promotes better understanding.

Keywords: *information and communication technologies, lexical competence, teaching method, interactive forms of learning, English language.*

У сучасному світі посилюються інтеграційні процеси України в європейську та світову спільноти, тому виникає потреба в людях, які досконало володіють англійською як мовою міжнародного спілкування. Усвідомлення власної особливості та значення у світі, вміння встановлювати контакти та вести діалог із представниками інших культур - важливі характеристики сучасної людини, тож, починаючи з початкової школи, варто формувати у дітей необхідні комунікативні компетентності.

Основним завданням освітніх закладів є навчити учнів знаходити та аналізувати інформацію, уміти її застосувати в житті. Науковці Є.І. Дмитреєва, С.У. Новиков, Є.С. Полат, Т.А. Поліпова та Л.А. Цветкова стверджують, що інформаційно-комунікаційні технології сприяють розвитку інтелектуального потенціалу

школярів, активізують пізнавальну діяльність, формують різнобічну особистість.

Варто зазначити, що більшість дітей володіють комп'ютерними навичками ще в дошкільному віці, тому використання технічних засобів стало необхідністю. Для того, щоб освіта могла скористатися всіма перевагами інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, потрібно, щоб учителі могли ефективно використовувати ці нові інструменти. З появою нових технологій професія педагога змінила акцент: у центрі уваги тепер не викладач, а учень.

У цій статті проаналізовано праці науковців та окреслена ефективність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні англійської мови учнями молодшої школи.

Іншомовна лексична компетентність, за визначенням Г.О. Балла, – це певний запас лексичних одиниць, уміння доречно їх вживати відповідно до мовленнєвої ситуації, правильно вимовляти й писати, сприймати на слух [1, с.12].

Згідно з Державним стандартом початкової загальної освіти, велика увага приділяється формуванню іншомовної лексичної компетентності молодших школярів. Виникає потреба у використанні ІКТ для кращого засвоєння словникового складу мови [10].

ІКТ, на думку Фоміних Н.Ю., можна визначити як «сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією» [8, с. 397].

Захарова І. вважає, що ІКТ – „конкретний спосіб роботи з інформацією: це і сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, і спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт, що вивчається” [4, с.22].

Відповідно до навчальної програми для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів, у школі вчитель повинен закласти основу для розвитку лексичної компетентності учнів, тобто «здатність учня до когнітивної, практичної, мотиваційної, рефлексивно-поведінкової лексичної діяльності з опорою на

наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, адекватне використання лексем, доречне вживання образних висловів, фразеологічних зворотів» [5, с.5].

Смоліна С.В. вважає, що лексична компетентність включає в себе лексичні навички, знання і загальну мовну здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності. Лексичними називають навички інтуїтивно-правильного розуміння і вживання іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухомовленнєвомоторною і графічною формами слова та його значенням, а також зв'язків між словами [7].

У школярів формування рецептивних та репродуктивних лексичних навичок відбувається відповідно до вікових особливостей та інтересів. Для цього використовується групова робота, лексичні ігри, візуальна наочність, а також ІКТ.

Виокремлюють активний і пасивний лексичний мінімум. Лексичний мінімум, яким учні користуються в усній і письмовій формі для вираження думок, називається активним. Пасивний лексичний мінімум – це слова, які учні розуміють під час сприймання думок інших в усній і письмовій формі [10].

Лексичний склад англійської мови надзвичайно великий. За дослідженням GLM, англійська мова налічує один мільйон чотири тисячі дев'ятсот десять слів, щодня кількість слів збільшується на чотирнадцять одиниць. Щоб мати успіх в опануванні мови, потрібно обмежувати обсяг лексичного матеріалу, вибирати найбільш поширені теми та керуватися віковими особливостями.

Науковці Бухбіндер В.А., Плахотник В.М., Берман І.М., досліджуючи вивчення лексики англійської мови, виокремили такі етапи:

- отримання уявлення про графічну й звукову форму слова, його значення;
- застосування лексичних одиниць у певному контексті;
- створення вербально-семантичних зв'язків;
- вживання лексичних одиниць для вирішення комунікативних завдань [2, с.276].

Під час підбору лексичного матеріалу для молодших школярів необхідно враховувати, що всі слова, які вивчаються на даному етапі, повинні означати поняття, добре відомі дитині рідною мовою,

а також мати часте вживання в мові й велику сполучуваність один з одним.

Загальновідомий факт, що діти молодшого віку найкраще засвоюють слова, що позначають конкретні предмети, які можна побачити чи помацати руками, і дієслова, що означають рух і дії.

Отже, формування лексичної компетентності поза межами англomовної країни – дуже складний процес. Головною метою вчителя є створення для школярів мовного середовища на уроці й використання при цьому різних форм роботи. Засобом реалізації цього завдання можуть служити інформаційно-комунікаційні технології. Вони сприяють вмотивованості мовної діяльності та індивідуалізації навчання.

Актуальним сьогодні є не просто запам'ятовування почутого й побаченого, а опановування компетентностями, що знадобляться в майбутньому. В інструктивно-методичних рекомендаціях щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів зазначається, що освітній зміст і методи навчання повинні бути ближчими до практичного застосування: менше теорії – більше практики [11].

За словами Савченко О.Я., спілкування іноземними мовами передбачає можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування, що реалізуються через предметні компетентності [6, с.8].

Вивчення англійської мови в початковій школі – це важливий етап засвоєння мови. У цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної лексичної компетенції, які необхідні для подальшого розвитку й удосконалення, формуються фонетичні, лексичні, граматичні та орфографічні навички, а також уміння в аудіюванні, говорінні, читанні й письмі.

Школярів важливо зацікавити вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність і значущість володіння іноземною мовою як неповторним засобом міжкультурного спілкування. Усі залучені для цього навчальні засоби повинні сприяти вихованню в учнів комунікативних потреб у пізнанні інших країн і народів, у пошуку друзів не тільки для спілкування, а й для вирішення найтипівіших

проблем їхньої життєдіяльності [5, с.18].

У ХХІ столітті пріоритетним напрямком засвоєння іноземних мов, зокрема англійської, є формування лексичної компетентності за допомогою інноваційних технологій. Багатий словниковий запас, уміння використовувати його в усному й писемному мовленні є фундаментом становлення грамотної особистості.

Закласти основу для розвитку лексичної компетентності учнів повинен учитель початкових класів. У молодших школярів формування рецептивних та репродуктивних лексичних навичок відбувається відповідно до вікових особливостей та інтересів. Щоб мати успіх в опануванні мови, потрібно обмежувати обсяг лексичного матеріалу, вибирати найбільш поширені теми та керуватися віковими особливостями. Педагоги повинні усвідомлювати, що слід приділяти більшу увагу не вивченню правил, а розумінню явищ та процесів, бо діти молодшого віку засвоюють інформацію опосередковано й погано зосереджуються на конкретному.

Згідно з Концепцією Нової української школи, Державним стандартом початкової школи учні повинні стати активним учасниками навчального процесу, відчувати свою значимість і на кожному уроці переживати «ситуацію успіху». Молодших школярів важливо зацікавити вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, мотивувати до навчальної діяльності. Ефективними методами є групова робота, лексичні ігри, візуальна наочність, а також ІКТ[12].

Відомо, що кожен учень по-різному сприймає нові знання, тому учителям потрібно знайти індивідуальний підхід до дитини. Сьогодні, у час новітніх технологій, педагоги отримали можливість подавати інформацію, застосовуючи комп'ютерні мережі й онлайн-засоби. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроці дозволяє зробити процес навчання диференційованим, індивідуальним та мобільним.

Часто поняття «інформаційно-комунікаційні технології» та «інформаційні технології» ототожнюють, проте ІКТ має більш широке значення. Воно включає ІТ, а також телекомунікації, усі види аудіо- й відео обробки, медіа-трансляції, мережеві функції управління.

Упровадженням інформаційних технологій в освітній процес займалися такі науковці: Є.І. Дмитреєва, С.У. Новиков, Є.С. Полат, Т.А. Поліпова та Л.А. Цветкова.

Відповідно до методичного призначення розрізняють такі засоби ІКТ:

- навчальні – повідомляють інформацію, формують знання, уміння й навички;
- демонстраційні – візуалізують об'єкти з метою їх дослідження;
- тренувальні – призначені для закріплення та повторення вивченого матеріалу;
- інформаційно-пошукові та довідкові – повідомляють інформацію, формують уміння її синтезувати [18].

Таким чином, можна зробити висновок, що термін «інформаційно-комунікаційні технології» уживається на позначення інструментів, навчальних сайтів, сервісів, програм, платформ і навіть ігор та відео. Вони використовуються в різних цілях: презентувати матеріал, тренувати отримані навички, вивчати нові лексичні одиниці чи знайти необхідну інформацію. Отже, різні інформаційно-комунікаційні технології можна застосовувати відповідно до мети та етапу уроку.

У даний час роль інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ), особливо Інтернету, у сфері освіти відіграє важливу роль, особливо в процесі розширення можливостей урізноманітнення навчальної діяльності. Не секрет, що це є найефективнішим способом підвищення знань та мотивації молодших школярів.

Згідно з Державним стандартом початкової освіти, у навчальному процесі ІКТ виконують такі функції:

- навчальну (заохочують до сприймання нової інформації, розвивають навички володіння сучасними інноваційними технологіями);
- технічну (автоматизують навчальний процес, дозволяють працювати з текстом, графічним, звуковим та відеодокументом);
- пізнавальну (стимулюють інтерес учнів, дають можливість самостійно аналізувати та шукати інформацію);
- творчу (спонукають приймати оригінальні рішення);

- соціальну (адаптують дітей до сучасних умов у суспільстві) [12].

Дослідження іноземних науковців показують, що молодші школярі, які вчилися читати по відеоуроках, освоїли це вміння значно швидше, а учні, які використовували комп'ютер для написання творів замість традиційного зошита, отримали вищі бали [9].

У сучасних реаліях дистанційної освіти інформаційно-комунікаційні технології стали невід'ємним компонентом викладання не тільки англійської мови, а й усіх дисциплін. Учителі мають змогу проводити відеозустрічі, конференції в Zoom чи GoogleMeet, що сприяє активному спілкуванню з учнями. За допомогою онлайн-класів педагоги пропонують школярам різні види завдань, додають новий матеріал, створюють опитування та діляться відео чи аудіозаписом.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (комп'ютерів, смартфонів, планшетів) забезпечує зворотний зв'язок між педагогом та учнем. Таким чином, діти засвоюють нові знання, закріплюють їх, а також самостійно знаходять інформацію, розвивають критичне мислення та творчі здібності. Молодші школярі тренують увагу, пам'ять, мислення, уяву та мовлення.

Інноваційні технології дають можливість дітям учитися через онлайн-ігри, найефективніший засіб засвоєння знань, адже вони є провідною діяльністю в цьому віці. Крім того, створюють позитивний емоційний фон уроку та підвищують мотивацію школярів.

Оскільки інформаційно-комунікаційні технології є зручним способом для обробки інформації, нове покоління повинно стати компетентним у їх використанні, набути необхідних навичок. Школа – це місце, де учні можуть отримати ці знання, тому інноваційні технології стали невід'ємним інструментом на всіх рівнях освітньої діяльності.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови робить процес навчання цікавим, різноманітним та сприяє кращому засвоєнню знань. Саме тому можна виділити такі переваги:

- підвищення мотивації до вивчення нових тем;
- індивідуалізація та диференціація навчання;
- збільшення обсягу виконаних завдань під час уроку;
- застосування ігрових методів;
- отримання задоволення від процесу засвоєння знань.

Застосування ІКТ у роботі педагога також має позитивне значення:

- підвищення комп'ютерної грамотності учителя;
- можливість отримання сучасної інформації;
- оновлення дидактичного матеріалу;
- обмін досвідом із колегами на онлайн-семінарах, конференціях, вебінарах;
- популяризація своїх напрацювань;
- полегшення оцінювання знань учнів та отримання об'єктивної картини рівня засвоєння матеріалу [10].

Для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальну діяльність учителям необхідно бути комп'ютерно грамотними, тобто володіти системою понять, уявлень, знань, умінь і навичок.

Проте, за інструктивно-методичними рекомендаціями щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу використання інформаційно-комунікаційних технологій має й певні недоліки:

- процес підготовки вчителя до уроку із застосування ІКТ займає багато часу;
- обмежена кількість комп'ютерів у навчальних закладах;
- інтенсивне використання технічних засобів шкідливо впливає на зір учнів та вчителів;
- недостатня комп'ютерна грамотність деяких педагогів;
- інколи учні відволікаються на перевірку характеристик ПК чи гри;
- перехід від традиційних форм роботи до завдань із застосуванням комп'ютерних технологій займає певний час на уроці [10].

Науковці та педагоги стверджують, що необхідно поєднувати традиційні та інформаційно-комунікаційні засоби навчання. О.Гудирева вважає: ІКТ – "...новий вимір у просторі навчання.

Це необхідний помічник учителя, інструмент для досягнення ним педагогічних цілей, але не панацея від усього традиційного. Комп'ютер ні в якому разі не замінить живого спілкування з учителем, впливу особистості вчителя. Комп'ютер – це збрарддя, яке покращує роботу вчителя, але спочатку вчителеві треба докласти чимало зусиль для опанування збрарддям, необхідно творчо проводити підбір матеріалу до уроків, переглянути методику викладання з погляду застосування ІКТ на уроці” [3, с.27].

Отже, для того, щоб створити баланс, варто впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології та поєднувати їх із традиційними формами навчання. Саме завдяки цьому методу можна уникнути негативного впливу надмірного використання гаджетів. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування лексичної компетентності в учнів початкової школи треба використовувати систематично, урізноманітнюючи та ускладнюючи завдання в міру вдосконалення знань.

Література:

1. Балл Г.О. Проблеми гуманізації освіти та деякі напрямки її розв'язання / Г.О. Балл. Психологічні засади гуманізації загальної середньої освіти: зб. статей; за ред. С.О. Мусатова. Рівне: ГПХВ «Світанкова зоря», 1995. С. 10-16.
2. Берман И.М., Бухбиндер В.А., Плахотник В.М. Основы методики преподавания иностранных языков; Под ред. В.А. Бухбиндера, В. Штраусса Берман И.М. , Бухбиндер Вольф Абрамович , Плахотник В.М. Киев : Вища школа, Изд-во при Киев. ун-те; Leipzig : Enzyklopadie Библиотека Архангельская областная научная ордена Знак Почета библиотека имени Н. А. Добролюбова, 1986. 336 с.
3. Гудирева О.М. Використання сучасних інформаційних технологій в освітній програмі “Intel® Навчання для майбутнього” / О.М. Гудирева. Комп'ютер в школі та сім'ї, 2006. № 5. С. 27
4. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед. / И.Г. Захарова. – М. : Академия, 2003. С.22.

5. Савченко О. Я. Іноземні мови: Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів для 1-4 класів, 2019. 50 с.
6. Савченко О. Я. Ключові компетентності – інноваційний результат шкільної освіти. К.: Рідна школа, 2011. № 8–9. С. 48.
7. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції/ С. В. Смоліна. Іноземні мови, 2010. №4. С.16-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2010_4_4
8. Фоміних Н. Ю. Сутність поняття „інформаційно-комунікаційні технології” та їх значущість на сучасному етапі інформатизації освіти / Н. Ю. Фоміних. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / наук. ред. Сущенко Т. І. та ін. Запоріжжя, 2009. Вип. 5 (58). С. 397
9. Mikre Fisseha. *The Role of Information communication* 28 July 2011. URL: <https://www.ajol.info/index.php/ejesc/article/view/73521/62437>
10. Використання ІКТ в навчально-виховному процесі. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-ikt-v-navcalno-vihovnomu-procesi-55148.html>
11. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/1_9-415.docx
12. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>].

Наталія Гімчинська
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Сапожник І.В.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Анотація. Статтю присвячено вивченню проблеми формування комунікативної компетентності в учнів початкової школи за допомогою використання інтерактивних методів. Розглянуто класифікацію інтерактивних методів та наведено приклади їх використання.

Ключові слова: англійська мова, комунікативна компетентність, інтерактивний метод навчання, початкова школа, НУШ.

***Summary.** In recent years there has been a growing interest in competency-based teaching and learning. This approach has been recognized in many education systems around the world on the ground that this is a unique educational system that challenges the traditional practice of focusing on coverage of the content without paying due attention to the mastery of skills. The aim of this paper is to explore how competency-based teaching with the help of use of interactive methods can contribute to the improvement of the quality of education, particularly in primary school. Specifically, the paper highlights a brief historical origin of competency-based teaching and learning and pedagogical considerations on the classification of interactive methods of teaching. It also considers the implementation of interactive methods and strategies with the aim of developing primary school students' communicative competence. Finally, it outlines some of the activities which can be used within the given approach and context.*

***Keywords:** English language, communicative competence, interactive method of learning, primary school, NUS*

Актуальність проблеми розвитку комунікативної компетентності зумовлюється стрімкими змінами в суспільстві

та входженням України до спільноти європейських розвинутих країн. В умовах пришвидшеної глобалізації світу особливо гостро постає проблема вивчення іноземних мов, адже володіння мовами не лише сприяє всебічному розвитку людини як особистості та збагаченню її освіченості, а й є запорукою успішної кар'єри, основою для встановлення тісних міжнародних зв'язків, поштовхом для культурного та економічного розвитку країни.

Відповідно до чинної програми основною метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб людини. Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні.

Термін «комунікативна компетентність» вперше ввів Д. Гаймс як соціолінгвістичну концепцію у відповідь на концепцію «лінгвістичної компетенції», яку запропонував Н. Чомскі у 1965 році. Концепція останнього «стосувалась мовчазного знання мовної структури», але «опускає майже все соціокультурне значення». Як стверджує Д. Гаймс (1972) «комунікативна компетентність» відноситься до рівня вивчення мови, який дозволяє користувачам мови передавати свої повідомлення іншим і розуміти повідомлення інших у певних контекстах. Це також передбачає здатність тих, хто вивчає мову, пов'язувати те, що вивчають у класі, із зовнішнім світом. З цієї точки зору вчений описав компетентного користувача мови як того, хто знає, коли, де і як правильно використовувати мову, а не просто знати, як створювати точні граматичні структури [6, с. 270-280].

Метою будь-якої системи освіти є розвиток компетентних та впевнених у собі людей, які можуть використати набуті знання та навички для позитивної зміни свого власного життя зокрема та зробити максимальний внесок у розвиток суспільства в цілому.

Викладання та навчання, що базується на компетентнісному підході, визнається успішним в багатьох системах освіти. Це підхід, який кидає виклик традиційній практиці зосередження уваги на охопленні змісту, не приділяючи належної уваги оволодінню навичками.

Саме з цієї причини відбувається перехід від традиційного навчання на основі змісту (знань) до викладання та навчання на основі компетенцій. Традиційне викладання та навчання ґрунтується на заучуванні фактичних знань, у той час як викладання та навчання із застосуванням компетентнісного підходу фокусується на розумінні концепцій, навичок та компетенцій, що у свою чергу потребує змін у підходах до викладання, навчання та оцінки [7, с. 98].

Компетентнісний підхід зародився наприкінці 1970-х років у Сполучених Штатах Америки [8, с.146]. Він починався як освітній рух, який визначає цілі освіти в термінах точних вимірних описів знань, навичок та поведінки, які студенти повинні мати в кінці курсу навчання. Згодом цей рух поширився в європейських країнах, таких як Велика Британія та Німеччина у 1980-х роках [9, с.38].

Нові завдання в галузі освіти вимагають інноваційних, більш результативних методів навчання. Тому метою нашої роботи є дослідження ефективності інтерактивних методів на уроках англійської мови в початковій школі в рамках компетентнісного підходу.

Міркування з дослідження теми інтерактивних технологій у своїх наукових роботах висловили такі відомі вчені, як О.І.Пометун, Л.В. Пироженко, Н. Суворова, Н.Ф. Фомин, М.В. Кларен та інші.

О.Пометун [4, с. 7] визначає інтерактивне навчання як організацію вчителем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, заснованого на суб'єкт-суб'єктних стосунках педагога й учня (паритетності); багатосторонній комунікації; конструюванні знань учнем; використанні зворотного зв'язку та постійній активності учня.

Основною метою навчання з використанням інтерактивних технологій є організація навчального процесу таким чином, щоб учні почувалися достатньо комфортно для того, щоб вільно спілкуватися з іншими учасниками освітнього процесу. В такому разі основною вимогою для цього є адаптивність, адже школяр повинен почувати слухність того, чим він займається, та, що найголовніше, результативність. Усе перераховане робить навчальний процес продуктивним [1, с. 2].

За словами М. Куріч, організація інтерактивної роботи передбачає використання дидактичних і рольових ігор,

моделювання життєвих ситуацій, створення проблемних ситуацій [2, с. 82].

Виділяються наступні принципи інтерактивної роботи:

- Одночасна взаємодія всіх учнів;
- Однакова кількість часу для роботи кожного учня;
- Виконання завдання за умови успішної роботи кожного учня;
- Наявність під час роботи у кожного учня індивідуального завдання [3, с.220-223].

Доцільним вважаємо також розглянути класифікацію інтерактивних методів навчання. О. Пометун і Л. Пироженко розподіляють інтерактивні технології за формами навчання на чотири групи, залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів [5, с. 27]:

- інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);
- інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.);
- технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);
- технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

Ми в нашій роботі досліджуємо ефективність інтерактивних методів на різних етапах уроку англійської мови. Таким чином класифікуємо інтерактивні методи на:

- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі презентації нового матеріалу – створюють необхідний настрій в колективі, знімають початкову напругу та встановлюють атмосферу невимушеності, довіри, відкритості та поваги (мікрофон, мозковий штурм, незакінчені речення)
- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі тренування) – протягом них учні розв’язують центральну проблему уроку. До них входять дискусії, рольові ігри, «карусель», тематичні дослідження (case study), інтерактивні лекції тощо (робота в парах, групах,

- карусель, акваріум)
- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі застосування засвоєного матеріалу у процесі спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності – ажурна пилка, займи позицію, рольова гра, драматизація, брунівський рух).

Однією з ефективних інтерактивних методів є гра “Намалюй монстрика”. Вона може бути застосована на уроках в другому класі, при вивченні теми “Людина. Частина тіла”. Учні працюють в парах. вчитель по черзі описує учням монстра. Вони обидва таємно малюють монстрів, яких їм описав вчитель. По закінченні, вони порівнюють малюнки. Наприклад: My monster has a big head and long hair. He has three green eyes and a small blue nose. He has a very big mouth with two teeth. He has a small pink body. He has six green arms and one red leg. Таке завдання поживить учнів, допоможе засвоїти нові лексичні одиниці та розвинути комунікативну компетентність.

Наступний метод - «Брунівський рух». Він передбачає рух учнів у всьому класі з метою збору інформації з запропонованої теми. Кожен учасник отримує аркуш з переліком питань-завдань. У ході виконання завдання учні освоюють уміння проводити опитування та подавати його підсумки. Підсумки опитування зазвичай представляємо як монологічного висловлювання. Цей прийом використовують на етапі повторення матеріалу. Як приклад наведемо опитування, що використовується для вивчення теми “Free time activities”:

Таблиця 1

Name	Do you like reading?	Do you like singing?	Do you like dancing?	Do you like painting?

Отож, сучасний світ складний, тому наразі недостатньо лише забезпечити дитину знаннями. Необхідно також навчити використовувати ці знання в контексті реальних життєвих ситуацій. Цієї мети дозволяє досягти навчання в рамках компетентнісного підходу. Однією з найважливіших компетентностей вважається комунікативна компетентність, формування та розвиток якої

на сьогоднішній день є пріоритетним завданням. Формування вищезгаданої компетентності потребує імплементацію сучасних ефективних методів. Однією з таких технологій є інтерактивні методи навчання. Досвід засвідчує, що інтерактивні технології навчання сприяють інтенсифікації навчального процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Основною характерною рисою інтерактивних методів є те, що увесь клас залучається до пізнавального процесу. Школярі працюють в умовах, сприятливих для розмірковування над тим, що вони знають; доброзичливої атмосфери, взаємної підтримки. На уроках можуть застосовуватися такі види роботи як індивідуальна, парна, групова, рольові ігри, творчі форми роботи, тощо.

Література:

1. Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання. Дивослово. 2004. №7. С. 2-3.
2. Куріч М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови. Нова педагогічна думка. 2013. № 2. С. 80-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_2_21 (дата звернення: 30.10.2021).
3. Пассов Е.И. Уроки иностранного языка в школе. М.: Просвещение, 1998. С.220-223.
4. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. Пометун. – К., 2007. 142 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 136 с.
6. Hymes, D.H. (1972) On Communicative Competence In: J.B. Pride and J. Holmes (eds). Sociolinguistics. Selected Readings. Harmondsworth: Penguin, pp. 269-293.
7. Posner, G. J. (1995). Theoretical perspectives on curriculum. MA: Pearson Custom Publishing. 336p.
8. Richards J., & Rodgers, T. (2001). Approaches and methods in language teaching. New York: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667305>
9. Wolf, A. (2001). Competence-based assessments. The British Journal of General Practice, 55(515). с. 461-467.

Аліна Душкевич
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Бешлей О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПИСЬМІ

Анотація. Стаття присвячена розвитку компетентності письма учнів середньої школи на уроках англійської мови в умовах дистанційного навчання. Особливості формування компетентності учнів у письмі, а також психологічні, психолінгвістичні та лінгвістичні фактори були взяті до уваги. Також у статті автором було подано порівняльну характеристику дистанційного та традиційного навчання учнів, та висвітлено основні їх спільні та відмінні риси.

Ключові слова: письмо, дистанційне навчання, середня школа, вправи, фактори.

Summary. *The article is devoted to the development of writing skills of secondary school students in English lessons in terms of distance learning. The notion of writing competence was identified. Peculiarities of students' competence formation in writing, as well as psychological, psycholinguistic and linguistic factors were taken into account. The article also highlights the comparison between distance and traditional learning. Distance and traditional learning have been identified and analyzed. Types of exercises were offered for teaching written speech. The importance of written speech was described. The formation of students' knowledge and skills during distance learning were analyzed. The question of the role of the teacher during distance learning was covered. Two language competencies - graphic and orthographic were mentioned. Theoretical and practical aspects of distance learning were considered.*

Keywords: *writing, distance learning, secondary school, exercises, factors.*

In a general sense, writing is a means of capturing and transmitting thoughts through written signs, letters and graphic symbols. From the

point of view of semiotics, it is defined as a special sign activity, ie as an artificially created system of graphic signs for the purpose of transmitting speech information [1]. In the methodology of teaching a foreign language, writing is not only a sign system of language fixation that allows to transmit information in space and consolidate it in time, but also a productive type of speech activity that provides expression in graphic form. In turn, competence in writing can be understood as the ability to implement communication in writing in vital areas for a certain age and communication situations in accordance with the communicative task [3, p.14].

Writing skills (expressing an opinion in writing) include: the ability to build sentences and texts; ability to ensure the integrity, coherence, completeness and addressability of written texts; stylistic skills that ensure compliance with the style and genre in which the text is written; ability to correctly compose the text of a certain genre and type (for example, the presence of introductory, main and final parts); ability to design written texts / documents as it is accepted in a certain foreign-language socio-cultural community; ability to concisely convey the content and meaning of the original text, etc. The formation of competence in writing is also influenced by the degree of development of students' intellectual skills, such as orientation in the situation in which the written text is perceived, predicting the reader's reaction; planning and programming (conclusion of a detailed semantic program) of speech utterances; logical construction of statements, arguments, generalizations, etc. ; awareness and control of writing operations, etc., learning skills, such as the use of electronic learning tools and organizational skills, such as self-study. In addition, for competence in writing, the ability to find a way out of a difficult situation in a shortage of language resources during the transmission of foreign language information in writing is important. This is the ability to paraphrase a statement, express a complex idea using simpler linguistic means, rely on the text to find the necessary information and so on.

In secondary school, the stage of systematic and consistent work with authentic educational materials begins, which provide normative mastery of communication, which contributes to the formation of sociolinguistic competence. Topics cover a variety of areas of knowledge, including those that have been the subject of either

lessons in other subjects (interdisciplinary links) or from one's own life experience. The share of independent work of students is growing, the types of educational activities are diversifying, speech situations are actively used, which bring educational communication closer to real conditions. Areas of communication, within which the theme of situational communication is determined, remain the same as at the initial stage: personal, public, educational.

The success of the formation of competence in writing depends on a number of factors, among which we will focus on the following.

Psychological factors. Since writing is the most conscious type of speech activity, which is entirely based on the thinking of the writer, an important role in teaching writing is played by the level of development of students' conscious processes, including thinking. The process of writing requires a high level of attention, its complete arbitrariness and awareness. Motivation and emotions of students during writing play no less a role, because the author's motivational and emotional attitude to his text directly affects the results. This is because if a student is passionate about writing, he or she is willing to put in a lot of effort to do it best. Therefore, for effective learning of writing it is important to create high procedural motivation in students.

Psycholinguistic factors. When designing a written statement, students' attention is shifted from the graphic and orthographic form of words to the semantic side of the statement. Students should make a plan-program of utterances (in internal or external speech), identify the logic of utterances, select from long-term memory language tools characteristic of writing, make the necessary replacements, combinations, make a whole from parts, and then expand the utterance into a whole structure. text in external speech. If necessary, make transformations both at the level of individual structures and at the level of the whole text, compare with the plan-program of expression. Performing all these operations causes students great difficulties, overcoming which requires special exercises to develop students' writing mechanisms.

Linguistic factors. To successfully master writing, a student must have a good command of oral speech - to be able to express their own thoughts, tell about something, compose a story based on a picture and so on. But if in oral communication the speaker can omit something, making up for it with facial expressions, gestures, intonation, then

in writing the statement should be specific and complete, as detailed as possible, correct in terms of language features of written texts of certain styles and genres to perform their communicative function. The inability to clearly intone one's speech requires the student to make a more careful selection of syntactic means, and the inability to use facial expressions and gestures requires a more rigorous grammatical design of written speech. All this requires automation in students' speech skills - lexical, grammatical and skills of understanding and using language in the text.

Actualization of the problem of formation of written competence places certain requirements on the process of teaching students. Thus, students must be able to express themselves in writing on a topic or situation in accordance with the goals, objectives of communication; correctly format the message depending on its form; effectively apply personal linguistic abilities, needs and goals. It is clear that the formation and development of these skills should take place in an environment that stimulates critical thinking and encourages students to form and express their own opinions.

Competence in writing technique actually includes two language competencies - graphic and orthographic. Tasks of learning writing techniques determine the presence of the following stages of mastering the ability to write in a foreign language: 1) learning graphics / calligraphy; 2) learning spelling. As for spelling competence, it is much more complex and really has certain stages. The first stage can be considered such actions of students as various kinds of writing down / writing out / entering of separate letters / graphemes; second - reproduction in writing of individual words / phrases; third - writing various kinds of dictations; fourth, the independent use of spelling rules when expressing one's thoughts in writing, where spelling skills must function.

The formation of competence in writing begins in primary school. At the end of 9th grade, primary school students must reach level A2 according to the curriculum for secondary schools. The program assumes that they are able to describe an object, person, event, phenomenon, object; write a personal letter (initially based on a sample), notes / messages, congratulations, invitations, announcements, and in 9th grade - a letter-message in the form of a story / description, expressing

their impressions and opinions about people, events, facts, etc .; maintain written communication with a real or imaginary friend from correspondence, expressing their impressions, opinions about people, events, objects, phenomena, facts; to convey in writing the information / content of what is heard, read, seen; fill in the questionnaire, etc. The volume of written expression is 16 sentences (grade 9) [3].

The purpose of teaching written speech is the formation of elementary communicative competence, which provides students with the skills of written communication in typical situations. The following types of exercises are offered for teaching written speech: • preparatory (language and conditional-communicative); • communicative (speech). They can be reproductive, reproductive-productive and productive. Preparatory exercises are used to master the language material in graphic design and to develop the skills of logical and consistent presentation of ideas. In these exercises, writing is a means of learning and improving grammatical and lexical skills and oral skills. Preparatory exercises include all types of language and conditional speech exercises that are performed in writing. For example, to master the language material in graphic design, you can perform such exercises as: changing the grammatical form, selection of lexical units, composing sentences, combining simple sentences into complex ones, substitution, transformation, expansion and completion of speech patterns, answers to different types of questions.

Preparatory exercises for the development of skills of logical and consistent presentation of ideas are carried out on the basis of texts for reading, a series of thematic pictures or based on the situation. They can be linguistic and conditionally communicative. Example of exercises based on the text: - write out the keywords for the topic from the text; - make a plan for the text (in the form of questions); - write a title for each paragraph of the text; - write sentences from each paragraph, which are the most important in content; - reduce the text to ten sentences using clichés; - translate the text in writing according to the plan; - come up with and write the ending of the story [5, p.20-21].

Communicative exercises are productive and aimed at students writing works, ie their own written statements on the topic, at the level of the text, without the use of supports. Communicative writing exercises are performed in middle and senior classes, except for writing

a letter and a postcard, which, according to the program, involves students from 3rd grade. Writing works is carried out in three stages: 1. Preparatory (planning stage) - students collect factual material for the work, develop a plan, think through the composition. 2. Speech stage (stage of formulation and design of the idea) - the work of students is associated with the selection of words, clichés, grammatical structures in accordance with the content of the work. 3. Stage of control - students re-read what is written, correct language and stylistic errors, make changes in the composition and so on.

Exercises for the formation of graphic competence, as a rule, receptive-reproductive non-communicative in the writing of individual letters, their combinations, words. Writing down may be preceded by certain explanations of the teacher regarding the typeface of the letter and demonstration of its writing by the teacher with repetition by students of his movements in the air [5, p.21].

The importance of written speech in the world methodological science increased in the mid-80's of the twentieth century, first in the methodology of teaching native languages, then - foreign. This is due to changes in society, the media. With the advent of the computer, fax, and e-mail, written speech has become an important means of human communication. The current school curriculum emphasizes that writing is the purpose and important means of learning a foreign language. As noted in the State Educational Standard for Foreign Languages, mastering writing involves achieving basic communicative competence, which provides students with skills in the most typical situations of everyday communication through writing [5, p.22].

The implementation of the conceptual foundations of language education requires the development of new approaches to defining the tasks, content and technology of foreign language teaching in secondary school. Middle school students must have written skills. The purpose of teaching writing is to form in students the skills and abilities to properly design their own speech, logically and reasonably express their thoughts both orally and in writing. In the process of mastering a foreign language, the relevant skills must be constantly improved.

In today's world, the term «distance learning» originated from the needs of society and in a short period of time combined all the benefits of using modern technologies in the educational process, namely the use

of social networks and multimedia with traditional methods. Ukrainian legislation supports the rapid development of distance education. This is confirmed by various provisions and regulations of Ukrainian legislation on this topic, namely the Law of Ukraine «On Education», «Concept of distance education in Ukraine», «Regulations on distance learning», the state program «Education» and others. [2].

The main tasks in the process of learning foreign language competence are:

a) clarification and substantiation of methodological conditions and methods that will contribute to the formation of foreign language competence of students;

b) development of a system of exercises for the conscious assimilation by students of the language tools necessary for the creation of utterances and for mastering the norms of their appropriate use in written speech;

c) preparing students for active communication.

Based on the analysis of psychological - pedagogical and methodological literature, the initial provisions in the process of forming students' foreign language competence are determined, namely:

- increasing attention to the content of written speech and improving important speech skills in their unity and interconnection (listening, reading, speaking, writing);

- the relationship of speech skills with different language levels as the most important prerequisite for the effectiveness of the formation of foreign language competence of students;

- development of elements of written art, expedient use of various forms of speech etiquette.

To ensure the implementation of basic educational programs with high efficiency, the implementation of appropriate reforms in distance and innovative learning, which meet all modern requirements, is a very important process in the development of education in Ukraine. Educational organizations and institutions around the world support the use and development of distance learning, gaining pedagogical and methodological experience for further development.

When researching distance learning, it should be compared with the traditional form of learning a foreign language. In the traditional form of language learning, the teacher is the authority and active part of the

class, and students play a passive role. Elements of traditional learning are always: group competition; standard training for all; specific time and place for study; one-way learning (teacher-student). In e-learning, the emphasis is on the accumulation and use of knowledge and a special curriculum that corresponds to the abilities of students.

The use of distance learning in educational programs was a rather problematic issue, as there was no live personal communication between teacher and student. Today, this problem is solved with the help of state-of-the-art tools for synchronous and asynchronous communication, which are being improved day by day to increase interactivity.

Today, the whole world is in a state of need to work differently. Too high requirements for teachers or students, as well as the lack of a clear legal framework in the presence of many other educational problems for the implementation of distance learning do not contribute to an effective solution. The teacher is obliged to implement the educational program to achieve the intended learning outcomes, i.e. to provide information on the scope and content of educational material, tasks to consolidate it, check and evaluate them and provide feedback on the tasks performed. It is the teacher who cooperates with all participants in the educational process.

Література:

1. Білецька О. Становлення графічної лінгвістики як комплексної науки: аналітичний огляд. Лінгвістика. – Випуск 19. URL: file:///C:/Users/ANIH/Downloads/Nvkhdu_2013_19_5.pdf.
2. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI сторіччя» [сайт] URL: www.osvita.org.ua/.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. 2010. № 4. С. 16–23.
5. Складенко Н. К. Методика формування іншомовної компетентності у техніці письма. Іноземні мови. 2012. № 2. С. 13–18.

Науковий керівник: д. ф. н., проф. Єсипенко Н.Г.

COMMUNICATIVE STRATEGIES IN POLITICAL SPEECHES BY JOSEPH BIDEN ON COVID-19

Анотація. Статтю присвячено дослідженню комунікативних стратегій у політичних промовах Джозефа Байдена про *COVID-19* за період з січня 2020 року по квітень 2021 року. Предметом дослідження виступає сучасний політичний дискурс англомовних політиків США. Метою роботи є комунікативні стратегії та тактики, якими користуються англомовні політики США у своїх політичних промовах про *COVID-19*, а також лінгвістичні засоби, які сприяють їх реалізації.

Ключові слова: комунікативна стратегія, комунікативна тактика, тактика інформації та інтерпретації, літературні засоби, метафора.

Summary. *The article is devoted to the study of communicative strategies found in political speeches by Joseph Biden on COVID-19 for the period from January 2020 until April 2021. The total duration of speeches is 2,5 hours. Materials for the analysis were selected from NBC News, REV Speech-to-Text-Services, Rolling Stone Political News, ABC News, The New York Times, and USA Today. The subject of the study is the modern political discourse of English-speaking politicians of the USA. The objective of the work is communicative strategies and tactics exploited by English-speaking politicians of the USA during their political speeches on COVID-19, as well as language tools adopted for their implementation in the political arena. The practical value of the research lies in possibility of the usage of its results in the educational process, namely during lectures and practical courses in communicative linguistics, discourse analysis, cultural linguistics, psycholinguistics, sociolinguistics, and linguistic pragmatics. Furthermore, newly-distinguished communicative strategies and tactics can be applied in further research on communication strategies and tactics. The*

research results prove that Joseph Biden shows a distinct preference in argumentative strategy while speaking about COVID-19. Besides, Joseph Biden does not employ manipulative and underestimation communicative strategies as his speeches can be regarded as accurate, informative and relevant ones. The proposed comprehensive approach to the analysis of communicative strategies and tactics may serve as a basis for describing political speeches on the same topic by other politicians.

Keywords *communicative strategy, communicative tactics, tactics of information and interpretation, literary devices, metaphor.*

Joseph Biden, the current president of the USA, is popularly known due to his restrained manner of behaviour and clear style of speaking. What is more, his political speeches contain accurate and up-to-date information relevant to the general topic of a particular talk. On the other hand, Mr. Biden tends to invent his own phrases and make use of them in the form of clichés during a good many speeches related to COVID-19. Apart from that, he takes advantage of various literary devices which assist him in creating the overall picture of the situation with coronavirus in America. Nonetheless, the results of our linguistic investigation unveil some other peculiarities which make speeches of the 46th president of the USA so characteristic of him and, meanwhile, formidable in terms of language studies.

First of all, Joseph Biden can be considered to be a committed supporter of the repetition practice since he puts it to work quite often during his political speeches and briefings connected with COVID-19. In the majority of cases, it serves as a means of implementation of two main purposes, namely saying over words and phrases to recollect the next part of the talk and stressing some preeminent information. Thus, we propose distinguishing a separate communicative strategy of repetition (utilized 15 times) and breaking it down into tactics of iteration (5 times) and tactics of amplification (10 times). The following quotations exemplify our assumption:

1. "I offered as salient prayer, and silent prayer, it was both salient and silent" [6] – repetition strategy, tactics of iteration.
2. "And it doesn't require there to be an absolute winner. It says the apparent winner. The apparent winner" [2] – repetition strategy, tactics

of iteration.

3. “No national shutdown. No national shutdown, because every region, every area, every community can be different” [1] – repetition strategy, tactics of amplification.

4. “Five things we’ll do in an attempt to turn things around. Five things, to turn frustration into motivation. Five things, to help us meet our goal of 100 million shots by the end of our first 100 days in office” [10] – repetition strategy, tactics of amplification.

As for literary devices found in Biden’s speeches on the pandemic, his beloved metaphor “dark winter”, which can be detected in 4 out of 15 analyzed speeches, is worth mentioning, for instance, “Truthfully, we remain in a very dark winter” [10]. We reckon that this metaphor performs the function of notifying the American society that the state of affairs with COVID-19 is not one of the most favourable to them. Another vivid metaphor is “We remain in the teeth of this pandemic” [4], which emphasizes one more time present hardships. One more beautiful example of a metaphor is “Between sundown and dusk, let us shine the lights in the darkness” [81], which is meant to give the American people hope that everything is going to be fine again someday. Along with that, there is a stunning metaphor “I’m going to move heaven and earth to get us going in the right direction” [9], which Mr. Biden turns to account to highlight his efforts to combat coronavirus. Additionally, there is a few cases of personification which compare coronavirus to a real person that terrorizes the USA, such as “We’re in a war with this virus” [10], “Once in a century virus has decimated our economy and it’s still wrecking havoc on our economy today” [7], and “It’s been 343 days since the virus that has ravaged our nation tragically claimed its first life” [8]. Except from that, there is a metonymy, namely “North, South, East, and West” [2], which presupposes people living there and not parts of the country.

Besides, we pay attention to the fact that Joseph Biden’s speeches possess several occasions of antithesis, one of the most obvious examples of which is “A president can make a market climb or cause it to fall, can send people to war, can bring peace” [2]. Undoubtedly, the speaker attempts to play with contrasts in order to make that quote stand out among other citations. Another special stylistic device is pleonasm “the honest truth” [6] needed to underline that Biden does not lie and

remains candid with his audience. Finally, there are several distinct similes, including likening nurses to angels [81] and doctors to heroes [2], phrases, such as “The story of this vaccination campaign is like the story of everything hard and new America does” [5], “We’re going to work like the devil with state and local leaders on mask mandates” [2], “I’ll take responsibility because it is, this is like going to war” [2], all of which are intended to publicize some of the difficulties connected with COVID-19 and point out the crucial role of those citizens who take active part in the fight against it.

Furthermore, we would like to spotlight that Joseph Biden prefers addressing to his audience as “folks”, which he brings into play 46 times in his political speeches about COVID-19. Yet, in his speeches this word is viewed as a collective noun referring to some common group of people without naming anyone exactly. For example, “...we support the states with the resources they’ll need to get to the folks who have been often overlooked or ignored...” [1], “America is built by the working folks and middle class” [3], “And I was in constant contact with all the local officials, governors, city, county, all folks, including the various unions you all belong to and the skills that you all possess” [2].

After all, it should be accentuated that the current president of the USA frequently denies that his speeches and appeals have anything to do with politics, saying that it is a conscious act of patriotism. The most apparent cases are the following:

1. “It’s not a political statement. It’s a patriotic duty” [1].
2. “As part of the 100 day challenge I’m going to be asking the American people to wear a mask for the first 100 days of my administration. It’s not a political statement, it’s a patriotic duty” [9].

In the same way, Mr. Biden opposes any political involvement in the sphere of science as he is convinced that it should be completely independent. Further, scientists should take into account only scientific data proven by experiments, “We’re going to make sure they work free from political interference. That they make decisions strictly based on science and healthcare alone. Science and health alone, not what the political consequences are” [6].

Conversely, Joseph Biden is likely to ask himself various questions during his political speeches and answer them afterwards.

Notwithstanding, some of those questions can be regarded as rhetorical ones since they lack any kind of response on his or anyone's part. For instance, "How are we going to do it? In what coordinated way can it be done? We discussed a number of critical ways we can work together and unify around a national approach to controlling COVID-19" [1] (a usual question) and "How many of you out there don't have enough food to eat? How many of you out there are worrying whether you can pay next month's rent or pay your mortgage?" [4] (a rhetorical question).

In addition, Mr. Biden is in the habit of drawing on his personal experience, in particular, he recurrently mentions his father and mother, his departed son, and his family in general in order to show his deep understanding of the circumstances faced by Americans. To illustrate this statement, there is one quotation, "My dad. Me and my siblings, I was the oldest, I probably the only one that really fully understood it early on, was he said, "Joey, a job's about a lot more than a paycheck. It's about your dignity. It's about respect. It's about your place in the community. It's about being able to look your kids, your family, your friends in the eye..." [3].

In terms of communicative strategies, Joseph Biden strongly favours information and interpretation strategy which he adopts 63 times and which is actualized through tactics of recognizing the existence of the problem (30 times), tactics of identifying ways to solve the problem (25 times), explanatory tactics (4 times), commenting tactics (1 time), and tactics of considering information from a new angle (3 times). To our way of thinking, the aforementioned communicative strategy is so peculiar to the current president of the USA due to the fact that most of his political speeches encompass detailed plans of actions on how to handle the pandemic and support every stratum of the American society, including the minorities which are also introduced in some of his speeches.

In respect of tactics of recognizing the existence of the problem, it can be observed in operation with the help of the negative particle "not", nouns "failure" and "slow down", and the phrase "it's going to take some time". Thus, in many cases Mr. Biden admits that there are still multifarious issues which should be solved as quickly as possible. To typify, there are a couple of phrases, such as "We don't have access

to all the information” [1], “We didn’t do the things that had to be done” [3], “It’s not getting better” [6], etc. As we can see, all the sentences are primarily negative with a stress on the spheres that should be improved.

Reasonably, tactics of recognizing the existence of the problem is typically followed by tactics of identifying ways to solve the problem, which shows Biden’s desire not just to name some obstacles, but also to delineate methods of their overcoming. The characteristic features of this tactics are enumeration (the first thing, the second thing, etc., or firstly, secondly, etc., number one, etc.) and the phrase “we’re going to...”. In the matter of exemplification, there are the next quotes:

1. “We’re going to provide cities, states, schools, businesses with federal guidance on operating” [2].
2. “First, we will immediately work with States to open up vaccinations to more priority groups” [10].

Explanatory tactics, in its turn, encloses some reference to the past events and their link to the future actions. The exemplary phrases are “I explained how...” [8] and “I’ve said in the past...” [4]. In a similar way, we would like to put accent on tactics of considering information from a new angle because of its unique phrasing, “There’s a significant rise in spousal abuse. There’s a significant rise in suicides. It’s all real” [2]. Although it may appear irrelevant to some, it makes sense perfectly as Joseph Biden views a few matters divergently struggling to resolve them, too.

Consecutively, argumentative strategy is the second most widely used communicative strategy (44 times) which is expressed by tactics of reasonable assessments (16 times), tactics of contrastive analysis (2 times), tactics of pointing to the future (7 times), and illustration tactics (19 times). Without a doubt, Joseph Biden provides a lot of statistical and empirical data in his political speeches, which causes the prevalence of this strategy. We are inclined to give emphasis to the illustration tactics presented by phrases “for example”, “for instance” and identifying various occasions applicable for a particular remark in his speeches both from his personal life and life of other people:

1. “We know that’s the case, for example, in black, Latino, and Native American communities” [8].
2. “Gerald Bon and Corey Hamilton are both DC firefighters. I said to Corey that old expression, God made man, then he made a few

firefighters. Thank God we have them. And Linda Bussey is a manager of a Safeway grocery store in Bethesda. Victoria Ledgerwood Rivera, who is a local school counselor. And Elizabeth Calloway, who is a registered nurse who administered these shots” [5].

Henceforth, tactics of reasonable assessments can be outlined by numerical phrases, such as in “We have to actually get vaccinations into the arms of 330 million Americans” [1] or in “We’re likely to lose up to total of 400,000 lives, another 150,000 lives” [1]. As a matter of fact, tactics of pointing to the future is mainly described by means of various forms of future tense, including “be going to” and Future Simple. Howbeit, it should be noted that this tactics is not a groundless statement about the future, it is rather a well-founded forecast of the events:

1. “Our economy is poised to come back and come alive and I can see a return to normalcy in the next year. I also see incredible opportunities for our nation in the years ahead in job creation, clean energy, racial equality, and much more” [9].

2. “The cases will continue to mount” [6].

The third most universal communicative strategy is strategy of forming the emotional mood of the addressee (27 times) defined by tactics of unity (18 times), tactics of appealing to the emotions of the addressee (2 times), and tactics of taking into account a set of moral values of the addressee (7 times). It seems that Joseph Biden is fully aware of the feelings of the American people and, consequently, ‘plays on their heartstrings’, so to speak. It is noticeable that tactics of unity customarily calls for the unification of the nation as it will be impossible to combat coronavirus if people do not act together and support each other. Accordingly, Biden’s selection of words and phrases meets this goal:

1. “It’s important to do that as a nation. We must also act though, not just remember” [6].

2. “We’ve never failed when we stood together, and if there’s ever a time we need to stand together it’s now” [4].

We reckon that tactics of taking into account a set of moral values should also be dwelled upon since Biden takes advantage of it every time when he brings up the challenges currently faced by the minorities. Correspondingly, the choice of phrases consists of expressions “the

black and the white” [2] and “Latino, Native American communities” [9]. For example, “It’s a critical piece to account for a tragic reality of the disproportionate impact this virus has had on black, Latinos, and Native American people, who are being infected about four times the rate of white Americans” [8].

Another essential peculiarity of political speeches on COVID-19 by Joseph is the recurrent usage of the performative verb ‘promise’, namely in the clause “I promise”, which has been applied by him 23 times. Therefore, we can state that agitation strategy, comprised of tactics of promises (21 times) and tactics of appeals (2 times), is the fourth most distinguished communicative strategy implemented 23 times. For instance, “I promise you we will” [9] or “I’ve watched a lot of presidents in my career. I’ll make mistakes, but I promise you I’ll acknowledge them when I make them as well as I’ll take responsibility” [2].

On the contrary, Joseph Biden’s least brought to bear communicative strategy is self-defence strategy found only 4 times in his speeches and displayed only by two of the possible three tactics, namely tactics of justification – 1 time and tactics of criticizing the opponent’s position – 3 times. In our view, there is no need for the current president of the USA to implement this strategy since his speeches are generally believed to be quite coherent and unambiguous. Some of the cases are the following:

1. “Everybody asks that question every single time I stand here. It was a hypothetical question. The answer was I would follow the science. I am not going to shut down the economy, period. I’m going to shut down the virus” [1] – tactics of justification.

2. “As you made clear earlier this month, the Trump administrations policy of holding back close to half the supply of the vaccines available did not make sense” [8] – tactics of criticizing the opponent’s position.

By the same token, Joseph Biden does not rely on the manipulative strategy which cannot be detected in his political speeches on coronavirus at all. Hence, we surmise that his addresses can be perceived as transparent ones with no occurrences of falsification of facts, exaggerations, shifts of emphasis or any other methods of linguistic manipulation of information. Additionally, Mr. Biden’s speeches contain no cases of underestimation strategy.

In conclusion, Joseph Biden can be deemed as a straightforward politician whose political speeches embody factual reports on the current state of affairs with COVID-19 in the USA. In general, he concentrates all of his efforts on making the American society aware of the existing problems and taking some concrete actions to solve them immediately. Although he occasionally resorts to commonly accepted language clichés and his own hackneyed phrases, they are not numerous and do not really affect the overall tone of his talks. Furthermore, the current president of the USA combines plentiful examples and statistical matters in order to illustrate his statements in the best way possible. Thus, we imagine Joseph Biden's response to the coronavirus to be appropriate and rapid with no misrepresentation of any of the available evidence. To summarize, Joseph Biden used the following communicative strategies and tactics in his political speeches on COVID-19: information and interpretation strategy (tactics of recognizing the existence of the problem, considering information from a new angle, identifying ways to solve the problem, explanatory and commenting tactics), argumentative strategy (tactics of reasonable assessments, contrastive analysis, pointing to the future, and illustration tactics), self-presentation strategy (tactics of solidarity and emphasizing positive information), strategy of discrediting and attacking (tactics of accusation), self-defence strategy (tactics of justification and criticizing the opponent's position), strategy of forming the emotional mood of the addressee (tactics of unity, appealing to the emotions of the addressee, and taking into account a set of moral values of the addressee), agitation strategy (tactics of promises and appeals), and repetition strategy (tactics of iteration and amplification).

References:

1. Joe Biden & Kamala Harris COVID-19 press conference after meeting with Governors Transcript. (n.d.). Retrieved April 01, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-kamala-harris-covid-19-press-conference-after-meeting-with-governors-transcript>
2. Joe Biden meets WITH FRONTLINE health care Workers transcript November 18. (n.d.). Retrieved April 01, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-meets-with-frontline-health->

- [care-workers-transcript-november-18](#)
3. Joe Biden Roundtable on economic impact of Covid-19 Transcript December 2. (n.d.). Retrieved April 04, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-roundtable-on-economic-impact-of-covid-19-transcript-december-2>
  4. Joe Biden speech at National Institute of Health (NIH) TRANSCRIPT FEBRUARY 11: 200 million More vaccine DOSES PURCHASED. (2021, February 11). Retrieved April 02, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-at-national-institute-of-health-nih-transcript-february-11-300-million-vaccinated-by-july>
  5. Joe Biden speech on 50 Million COVID-19 VACCINES TRANSCRIPT February 25. (n.d.). Retrieved April 03, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-on-50-million-covid-19-vaccines-transcript-february-25>
  6. Joe Biden speech On COVID-19 Response TRANSCRIPT January 21. (n.d.). Retrieved April 01, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-on-covid-19-response-transcript-january-21>
  7. Joe Biden speech on economy & Covid-19 Relief TRANSCRIPT February 5. (n.d.). Retrieved April 03, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-on-economy-covid-19-relief-transcript-february-5>
  8. Joe Biden Speech transcript On COVID-19 economic recovery plan. (2021, January 15). Retrieved April 03, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-covid-19-economic-recovery-plan>
  9. Joe Biden Speech transcript On COVID-19 Vaccination Efforts: “Falling far behind”. (n.d.). Retrieved April 03, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-covid-19-vaccination-efforts-falling-far-behind>
  10. Joe Biden Speech transcript on National COVID-19 Vaccination Plans. (2021, January 18). Retrieved April 01, 2021, from <https://www.rev.com/blog/transcripts/joe-biden-speech-transcript-on-national-covid-19-vaccination-plans>

Неля Кернична
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Сурадейкіна Т.В.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ ВИДІВ НАОЧНОСТІ

Анотація. У статті розглядається поняття комунікативної компетентності як одне з ключових питань у методичці навчання другої іноземної мови. Наведено найбільш ефективні види наочності для формування комунікативних навичок учнів на уроках англійської мови, їх використання при проведенні пробного навчання та аналіз отриманих результатів.

Ключові слова: спілкування, комунікативна компетентність, навички говоріння, наочності, пробне навчання.

***Summary.** The article deals with the concept of communicative competence as one of the key issues in the methodology of teaching a second foreign language. The most effective types of visualization for the formation of students' communicative skills in English lessons, their use in trial teaching and analysis of the results are presented.*

Communication is differently defined and explained by the intellectuals of various disciplines in the field of pedagogy, methodology, psychology etc. After all, this process applies to every aspect of life, including home, business and social interactions. Such attention to this concept determines its place in the process of learning a second foreign language. The ability to speak a foreign language fluently is represented by the presence of speech skills: grammatical, lexical, pronunciation. Therefore, the barrier that may arise in the future must be «broken» at school. For that reason, the influence of the use of visual aids in the formation of communicative competence of high school students is an important topic for research.

Having analyzed different types of visualization, it was possible to determine the most effective ones and on the basis of them a set of exercises for the development of students' communicative skills was

compiled. By conducting trial teaching, it was proved that the use of visual materials has a positive effect on the formation of communicative competence, improves students' academic achievements and their confidence in the language environment.

In our future research, we intend to focus on use of visualization on the formation of other skills.

Keywords: *communication, communicative competence, speaking skills, visual aids, action research.*

Поняття комунікативної компетентності, особливості її становлення та розвитку викликали інтерес безлічі науковців у різні періоди. М. Канале та М. Свейн вважають, що комунікативна компетентність — це «синтез основної системи необхідних знань та навичок для спілкування» [11, с. 9], тоді як Б. Шпіцбенг стверджує: «Комунікативна компетентність складається з трьох взаємозалежних конструкцій: знань, вмінь та мотивації» [36, с. 160], включаючи мотивацію як одну із основних частин концепції. Д. Г. Гаймс тісно пов'язує формування комунікативних навичок із соціально-культурними елементами [19, с. 91]. Нами ж досліджується зв'язок між формуванням комунікативних навичок та застосуванням різноманітних видів візуалізацій. Обрана тема роботи є висвітлена не повністю, що визначає актуальність нашої роботи.

Метою проведеної роботи є визначення впливу наочності на формування комунікативної компетентності учнів середньої школи при її використанні на уроках англійської мови. Поставлена мета вимагає послідовного рішення наступних завдань:

- визначити поняття спілкування та комунікативної компетентності;
- навести опис різних типів наочних матеріалів, використовуваних при навчанні іноземної мови, та виділити найефективніші з них;
- розглянути причини використання наочності при викладанні іноземної мови;
- скласти комплекс завдань для формування комунікативних навичок учнів на уроках англійської мови;
- описати проведення пробного навчання та його результати;

- проаналізувати виведені дані.

Отримане підтвердження доброякісного впливу застосування різноманітних видів наочних матеріалів на формування та розвиток комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови визначає новизну проведеного дослідження. Теоретичні праці вчених в галузі освіти, а також підручник Solutions Pre-Intermediate 3rd Edition складають матеріал дослідження.

Як стверджує Д. П. Даннелс: «спілкування – це двосторонній процес, який передбачає обмін інформацією. Щоб комунікація відбулася, хтось має надати інформацію – а хтось повинен її отримати та зрозуміти» [1, с. 197]. Досліджуючи це поняття, ми дійшли висновку, що, справді, спілкування – це доволі складний процес взаємодії живих істот, основа якого полягає у сприйнятті, розумінні та обміні інформацією. На цьому етапі можемо виділити суб'єктів спілкування: комунікатора – особу, що передає певне повідомлення, та реципієнта – людину, яка це повідомлення отримує. Також виділяють такі аспекти спілкування як зміст, мету та засоби. Зосередимось на засобах спілкування, що означають способи кодування, передачі, обробки та декодування повідомлення. Саме розглядаючи кодування інформації, бачимо, що її передача може відбуватись за допомогою не тільки мови, але й інших знакових систем, також органів чуття людини, різної техніки тощо. Виділяємо наочні матеріали як один із засобів передачі інформації, який особливо використовуватимемо у нашому дослідженні формування комунікативної компетентності. У зв'язку з цим варто дати визначення комунікативній компетентності, що є об'єктом нашого дослідження і означає «здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточуючими людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування» [2, с. 28]. Саме формування цих знань, умінь і навичок для ефективного спілкування за допомогою використання наочності і є предметом проведеного дослідження.

У статті «Візуальне навчання: 6 причин, чому візуальне зображення є найпотужнішим аспектом навчання» Д. Джандхьяла

розказує про переваги наочності, що є причинами її використання при навчанні [3]. Він наводить наступні твердження:

- візуалізована інформація переходить на зберігання у довготривалу пам'ять;
- інформація передається швидше із допомогою візуалізації даних;
- при використанні наочності покращується розуміння повідомлення;
- візуалізація викликає емоції, що пришвидшує запам'ятовування;
- наочні матеріали збільшують мотивацію учнів до навчання;
- візуалізація даних допомагає не тільки учням, але й учителям у прогресі процесу двостороннього навчання.

Таким чином, охарактеризувавши видимі причини для застосування наочності у навчальному процесі, розглянемо найбільш ефективні види наочних матеріалів для навчання, серед яких:

- навчальні плакати;
- картинки та зображення;
- інфографіка;
- таймлайни;
- креативні презентації;
- флеш-карти;
- освітні діаграми;
- роздатковий матеріал;
- реквізит;
- відео;
- онлайн програми та сайти.

Провівши критичний огляд літератури та проаналізувавши наведену вище інформацію, ми створили комплекс вправ для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови із застосування наочних матеріалів. Для прикладу продемонструємо одну із 40 розроблених нами активностей під назвою – термінові новини. Потрібні для заняття матеріали: роздруківки із реальними актуальними новинами на різний спектр емоцій, реквізит для «ведучого». Умови: вчитель готує кілька коротких новинних оповідань для читання різними

учнями, беручи історії безпосередньо з реальних джерел, таких як:

- The Times in Plain English
- Breaking News English
- News in Levels
- FluentU

Вчитель розділяє клас на команди по чотири-п'ять учнів у кожній. Кожна команда отримує одну з підготовлених коротких новинних статей. Один студент з команди буде прикидатися ведучим новин, які розповідають про цю історію. Тільки він читає новину і згодом повинен переказати її скорочено без опорного листа. Інший студент грає польового репортера, який візьме інтерв'ю у решти студентів – їхні враження від почутої новини. Ці студенти можуть зіграти або перехожих («люди на вулиці», історія опитування громадської думки), або очевидців події (наприклад, хуртовини, автомобільної погоні або пожежі) також. Ця вправа поєднує в собі читання, письмо (підготовка «репортажу» і «питання для інтерв'ю») і усне мовлення. Студенти, які відіграють «людей на вулиці» або «очевидців», отримують можливість відповідати спонтанно, особливо якщо вони не обізнані про питання репортера заздалегідь, а також є більше можливостей попрактикуватися в мові, що виражає емоції, оскільки вони будуть висловлювати свою думку стосовно цікавої теми або висловлювати свою реакцію щодо драматичної події.

Розроблений нами комплекс вправ використовувався при проведенні пробного навчання, яке відбувалось у Бучацькій гімназії імені В. М. Гнатюка у 7-А класі на базі підручника – Solutions Pre-Intermediate 3rd Edition [4]. Було вирішено розділити учнів 7-А на дві групи – контрольну та експериментальну. Поділ учнів на групи здійснювався за їх річними оцінками з англійської мови за попередній рік. Середня оцінка кожної групи складала 9,2, що свідчить про те, що учні контрольної та експериментальної груп на початку пробного навчання були на відносно однаковому рівні, що продемонстровано у таблиці 1, де К. Г. – контрольна група, Е. Г. – експериментальна група, Сер. ар. – середнє арифметичне:

Таблиця 1.

Поділ на групи за середнім арифметичним

Група	Оцінка						Сер. ар.
К. Г.	11	11	12	8	7	6	9,2
Е. Г.	11	11	10	8	9	6	9,2

Перед початком проведення пробного навчання учні обох груп склали попереднє тестування для простеження прогресу навчання в подальшому. Результати, попереднього тестування наведено у таблиці 2:

Таблиця 2.

Результати попереднього тестування

Група	Оцінка						Сер. ар.
К. Г.	11	11	11	7	7	6	8,8
Е. Г.	11	10	10	8	8	7	9

Бачимо, що результати груп схожі: контрольна група отримала 8,8 бала, вираховуючи середнє арифметичне, в той час, як експериментальна – 9, що складає різницю у 0,2 бали. Також у кількісному співвідношенні учнів з високими і середніми оцінками в обох групах є однакова кількість, якщо опиратись на наступну класифікацію:

- 10-12 балів – високі результати;
- 6-9 балів – середні;
- 0-5 балів – низькі.

Опісля було проведено пробне навчання, суть якого полягала у навчанні контрольної групи без змін, за стандартною програмою, тоді, коли експериментальна група навчалась із посиленням використанням наочних матеріалів, які розширювали уже існуючі комунікативні завдання із підручника, або ж були використані як цілковито нові активності, спрямовані на розвиток комунікативних навичок учнів. Завдання були сформовані, базуючись на розробленому нами комплексі вправ.

Заключним етапом проведення пробного навчання було контрольне тестування, метою якого було показати ефективність використання наочності при формуванні комунікативної компетентності учнів. Проведене тестування дало наступні

результати (Таблиця 3):

Таблиця 3.

Результати контрольного тестування

Група	Оцінка						Сер. ар.
К. Г.	11	11	11	8	7	6	9
Е. Г.	11	11	11	9	9	8	9,8

Відтак споглядаємо зміни у досягненнях учнів після проведення пробного навчання. Середній бал контрольної групи зводиться до 9, на протывагу експериментальній групі, середній бал якої – 9,8. Кількість учнів з високою успішністю у контрольній та експериментальній групах дорівнює 3, із середніми результатами – також 3, що не відображає жодних змін у кількісному співвідношенні успішності учнів. Разом із тим, вбачаємо різницю в оцінках, отриманих після попереднього та контрольного тестувань, що можна переглянути у таблиці 4:

Таблиця 4.

Порівняння оцінок за попереднє та контрольнє тестування

	Результати попереднього тесту						Результати контрольного тесту					
КГ	11	11	11	7	7	6	11	11	11	8	7	6
ЕГ	11	10	10	8	8	7	11	11	11	9	9	8

Порівняно із контрольною групою, де оцінку покращив лише один учень, у експериментальній групі свою академічну успішність збільшило 5 із 6 учнів, що демонструє суттєвий позитивний вплив використання наочності при формуванні комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови. Порівнюючи середні оцінки груп за попереднє та контрольнє тестування отримуємо наступні дані (Рис. 1.):

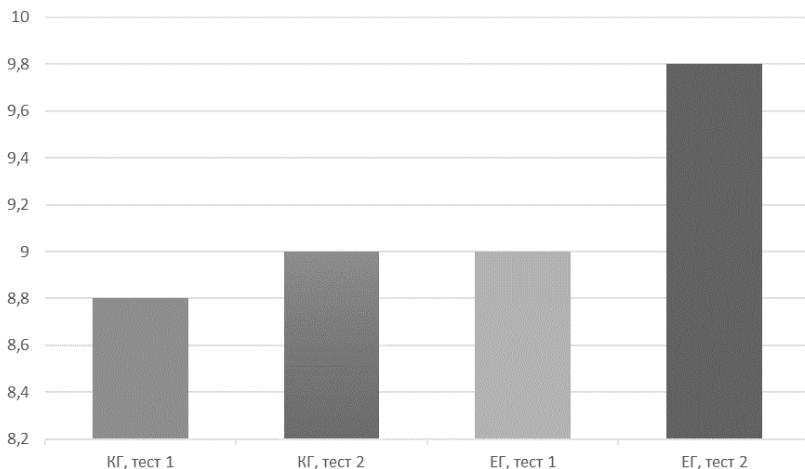

Рис. 1. «Порівняння результатів попереднього та контрольного тестів»

Простежуємо значний прогрес експериментальної групи: починаючи із середньої оцінкою у 9 балів, вони досягнули результату у 9,8 бала, що на 0,8 бала вище за відносно короткий проміжок часу. Натомість просування контрольної групи незначне: середня оцінка за попередній тест складала 8,8 бала і 9 цілих за контрольний тест, отримуючи різницю у 0,2 бала.

Проаналізувавши отримані дані, можемо стверджувати, що використання наочних матеріалів на уроках англійської мови для формування та розвитку комунікативної компетентності учнів середньої школи має позитивний вплив на їх академічні досягнення, а також впевненість володіння мовою.

Вважаємо перспективним дослідження використання наочності при формуванні інших компетентностей у вивченні іноземної мови.

Література:

1. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1980. P. 1-47.
2. Dannels D. P. Eight essential questions teachers ask: A guidebook for

- communicating with students. New York, NY: Oxford University Press, 1st edition, 2014. 272 p.
3. Hymes D. H. On communicative competence. In J. B. Pride, & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics: Selected readings*, 1972. P. 269-293.
  4. *Solutions Third Edition Pre-Intermediate Student's Book* / T. Falla, P. Davies. – Oxford: Oxford University Press, 2016. – 144 с.
  5. Spitzberg, B. H. The Interactive Media Package for Assessment of Communication and Critical Thinking. Testing a programmatic online communication competence assessment system. *Communication Education*, 60, 2011. P. 145-173.
  6. Visual Learning: 6 Reasons Why Visuals Are The Most Powerful Aspect Of eLearning. *eLearning Industry*, 2017. URL: <https://elearningindustry.com/visual-learning-6-reasons-visuals-powerful-aspect-elearning>
  7. Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Растяников П. В. *Диагностика и развитие компетентности в общении*. М., 1990. 280 с.

Науковий керівник : к.ф.н., доц. Гнатковська О. М.

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ КАНДИДАТІВ У ПРЕЗИДЕНТИ США Д. ТРАМПА ТА ДЖ. БАЙДЕНА

Анотація. У статті досліджено промови кандидатів у президенти США Д. Трампа та Дж. Байдена на синтаксичному рівні. Матеріалом дослідження слугували тексти переможних промов кандидатів з метою з'ясування, які структурні та комунікативні типи речень вони вживають. Встановлено, що кандидати використовують більше простих речень для того, щоб кожен слухач мав можливість зрозуміти їх ідеї та плани.

Ключові слова: дискурс, просте речення, складне речення, складнопідрядне речення, складносурядне речення.

***Summary.** The article is devoted to the study of syntactic features of political speeches of presidential candidates D. Trump and J. Biden. To achieve this goal, the essence of the concept of political discourse in the context of linguistics is clarified, political speech as a genre of political discourse is considered and the syntactic features of political discourse are determined. The speeches of the presidential candidates D. Trump and J. Biden are analyzed as research material and the syntactic peculiarities of the political speech of these American politicians are revealed; the analysis of the prevailing structural types of sentences in speeches, which are simple and complex, and the communicative classification of sentences are carried out. Summarizing the above, we can note that, the speeches of presidential candidates J. Biden and D. Trump have specific features that help them interact with the audience and influence it. Each candidate's speech has its own features, which make them individual and unique personalities for voters. Analyzing the political discourse of presidential candidates, we found that the texts of speeches by D. Trump and J. Biden are dominated by simple sentences. Composite sentences are used less, but if we compare the*

use of composite sentences by the two candidates, J. Biden employs more composite sentences than D. Trump and usually these sentences are complex. And if we consider composite sentences in D. Trump's speeches, most of them are complex. According to the communicative classification, declarative sentences predominate, which allows the candidates to emphasize their plans or further actions.

Keywords: *complex sentences, compound sentences, discourse, simple sentences, stylistic devices.*

Сучасна лінгвістика все частіше досліджує питання в області дискурсу. Хоча поняття «дискурс» існує вже більше, ніж 2000 тисячі років у значенні «діалог», «міркування», як лінгвістичний термін останнє почало широко застосовуватись лише в 50-і рр. ХХ ст. Причиною цього стало опублікування статті американського лінгвіста З. Харріса «Аналіз дискурсу», що йменував так метод аналізу зв'язного мовлення, призначенням якого було виведення дескриптивної лінгвістики за рамки одного речення в даний момент часу і для співвіднесення мови та культури [9, с.8].

Оскільки З. Харріс одним із перших хто використав цей термін, він запропонував розуміти його зміст, як послідовність висловлень, відрізок тексту, який є більшим ніж речення [9, с. 284]. На даний час автором теорії дискурсу вважають Е. Бенвеніста. Саме він запропонував розрізнення тексту як безособово-об'єктивістської оповіді і дискурсу, як живого мовлення, що передбачає комунікативний контакт мовців і слухачів [5, с. 276].

Крім вищеперерахованих дослідників, до теми дискурсу зверталися ще багато інших науковців. Зокрема, М. Фуко, який під дискурсом розумів «вербальний семіотичний процес та соціально обумовлену організацію мови, своєрідну парадійсність, синтез «вже – сказаного» і «ніколи – не сказаного» [11]. На думку І. Касавіна, «текст і дискурс – поняття, які перетинаються лише частково. Дискурс – це незакінчений живий текст, узятий в момент його безпосередньої включеності в акт комунікації, у ході його взаємодії з контекстом» [7, с. 28] «Те, що відрізняє дискурс, взагалі, від тексту, взагалі, відрізняє і філософське мислення від побутового» [7, с. 28]. Німецький вчений Ю. Габермас бачить у дискурсі «комунікацію особливого різновиду, специфічний

діалог, метою якого є неупереджений аналіз дійсності, очищений від суб'єктивізму дослідника»[цит. за 10, с. 152]. Ознайомившись із теоріями науковців, я дійшла висновку, що незважаючи на тривалий період дослідження вченими-лінгвістами теорії дискурсу, на даному етапі не існує загально визнаного підходу та універсального визначення поняття «дискурс». Дане поняття науковці визначають і як комунікативний процес, і як текст, і як систему, і як комунікативну подію. При цьому, хоча всі ці підходи базуються на різноманітних рисах та характеристиках, вони не виключають, а доповнюють один одного, розглядаючи аналізоване поняття з різних ракурсів.

Політичний дискурс – тематична мережа політичних текстів, об'єднаних однією темою, яка детермінує взаємозв'язок дискурсу з прагматичними, соціологічними, психологічними, культурними, лінгвістичними та іншими площинами [8, с. 36]. Оскільки сьогодні вивчення мовних особливостей політичних виступів головних лідерів різних країн викликає чималу зацікавленість у дослідників, у сфері лінгвістики також з'явилося чимало робіт, що присвячені даній проблемі. Нинішні лінгвісти досліджують особливості мови лідерів країн із різних позицій – риторичної, комунікативної, мовної особистості та інші.

Метою нашого дослідження є вивчення синтаксичних особливостей дискурсу промов кандидатів у президенти США Д. Трампа та Дж. Байдена.

Матеріалом для дослідження були промови Д. Трампа та Дж. Байдена 2016-2021 років розміщені в мережі Інтернет, а саме: «*Extract from Donald Trump's entire election victory speech*» [1], «*Joe Biden's victory speech*» [2].

Щоб розпочати дослідження промов на синтаксичному рівні, ми опрацювали класифікацію речень відповідно до їх структури та комунікативної спрямованості, і синтаксичні засоби [6].

Проведено аналіз переважаючих структурних типів речень у промовах Д. Трампа й Дж. Байдена, що бувають простими та складними. До прикладу, у переможній промові Д. Трампа, яка була опублікована у щоденній газеті «*The New York Times*» [1]. 10.11.2016 міститься 155 речень, з яких, простих речень – 103, складних – 52 (з них – 32 складносурядних, 20 – складнопідрядних).

100 простих речень у проаналізовані промові Д. Трампа є поширеними, наприклад:

«He was not easy»[1].

« We have 22 Congressional Medal of Honor people» [1].

Серед простих речень також виявлено 3 непоширених речень, наприклад: *«It is time»* [1].

32 речення у проаналізованій промові є складносурядними, а 20 – складнопідрядними.

«I will harness the creative talents of our people, and we will call upon the best and brightest to leverage their tremendous talent for the benefit of all»[1]. У реченнях такого типу є сполучний зв'язок.

У промові також зустрічаються складнопідрядні речення з підрядними означальними реченнями: *«We're going to rebuild our infrastructure, which will become, by the way, second to none»*[1].

« First, I want to thank my parents, who I know are looking down on me right now»[1].

В промовах використовуються типи підрядних додаткових речень. Прикладами таких речень є: *«I mean, she fought very hard»*[1].

«To all Republicans and Democrats and independents across this nation, I say it is time for us to come together as one united people»[1].

«I pledge to every citizen of our land that I will be President for all of Americans, and this is so important to me» [1].

Переможна промова Дж. Байдена, опублікована 07.11.2020 в газеті *«The Washington Post»* [2]. налічує 147 речень, з них простих – 86, складних – 61 (з яких 11 складносурядних, а 50 – складнопідрядних).

У промові Дж. Байдена немає непоширених речень.

Прості поширені речення у переможній промові Дж. Байдена є такі:

«I see my buddy Tom, Senator Tom Carper, down there. Folks, the people of this nation have spoken»[2].

«I'll work with all my heart, with the confidence of the whole people, to win the confidence of all of you»[2].

У промові Дж. Байдена є 11 складносурядних речень, наприклад, речення *«You've always had my back, and I'll have yours»*[2]; *«You're going to have one of your own in the White House, and Jill is*

going to make a great first lady» [2] є складносурядним.

«And it goes like this: And he will raise you up on eagle's wings, bear you on the breath of dawn, and make you sign just like the sun and hold you in the palm of his hand»[2].

У вищенаведених прикладах, частини складносурядних речень мають між собою сполучний зв'язок.

«Folks, I'm a proud Democrat, but I will govern as an American president» [2]. У цьому реченні сполучником «but» виражається сурядний протиставний зв'язок.

Також ця промова налічує 50 складнопідрядних речень, серед них для прикладу можна навести таке: *«But teaching isn't just what she does. It's who she is»* [2]. В цьому реченні, підрядні предикативні речення приєднується до головного за допомогою сполучників «what» та «who».

Як приклади обставинних підрядних речень можна взяти наступні конструкції: *«And especially those moments when this campaign was at its lowest ebb, the African American community stood up again for me»*[2].

Варто навести також приклад речення з підрядною порівняльною частиною: *«That in America, everyone should be given an opportunity to go as far as their dreams and God-given ability will take them»*[2].

У промові також зустрічаються підрядні означальні речення. Наприклад: *«And I believe that this is part of the mandate given to us from the American people»*[2].

Крім того, було здійснено аналіз речень за метою висловлювання. У переможній промові Д. Трампа найбільше зустрічається розповідних речень – 135. Ще на самому початку промови кандидат вживає окличні речення, яких у промові всього 3: *«Thank you! Thank you very much, everybody. Thank you very much!»* для того, аби привернути увагу виборців. І такий самий прийом використовує вкінці: *«It's been an amazing two-year period, and I love this country! Thank you! Thank you very much! Thank you to Mike Pence!»* [1] підсилення своєї промови, створення ілюзії емоційності та насиченості слів.

Д. Трамп використовує і метод «бесіди» (12 питальних речень), висловлюючись у формі «запитання-відповідь», для налагодження контакту між ним та людьми: *«Who is that?»*;

Is that the mayor that showed up?;

Is that Rudy?;

He is ... that's right, how did you possibly guess?» [1]

Дж. Байден використовує менше питальних речень, у його переможній промові їх всього 3:

«And I think the governor's around and ... is that Ruth Ann?

What is the will of the people?

What is our mandate?» [2].

Переможна промова Дж. Байдена налічує 3 окличних речення: «*May God bless America, and may God protect our troops!*»[2]

« Thank you! Thank you!» [2]

Решта речень у переможній промові Дж. Байдена – 141 речення – розповідні. За допомогою розповідних речень Дж. Байден намагається переконливо донести свою думку, а відтак встановити довірливі відносини з громадянами.

Таким чином, можна зазначити, що Дж. Байден і Д. Трамп, будучи кандидатами у президенти, обидва використовують більше простих речень, Дж Байден – 59%, а Д. Трамп – 66%. Проте, промови Дж. Байдена містять більше складних речень (41%), тоді як у Д. Трампа – складних 34%. Це свідчить про те, що Д. Трамп, висловлюючись простими реченнями, намагається бути ближчим до простих людей, натомість Дж. Байден ймовірно хоче своїми промовами наблизитись до інтелігенції, оскільки він вживає багато складних речень.

Якщо говорити про комунікативну класифікацію речень, то у Д. Трампа найбільше розповідних речень – 87%, і лише 5% окличних, 8% питальних. У Дж. Байдена також переважають розповідні речення – 96%, питальні становлять – 2% і окличні також 2%. Таке співвідношення типів речень свідчить про те, що кандидати у президенти у переможних промовах акцентують свою увагу на своїх подальших діях, вживаючи розповідні речення.

Проаналізувавши дані промови можна сказати, що передусім треба оцінювати політичний дискурс на підставі ефективності промови: коли обговорюються великі та нелегкі справи, якщо спікер зворушує і веде слухача до чого хоче, то він не доб'ється мети, коли не володітиме досконало засобами, які мають значення для її досягнення.

Перспективи дослідження полягають у синтаксичному аналізі промов інших політичних діячів нашого часу та порівнянні їх синтаксичних особливостей із встановленими нами.

Література:

1. Donald Trump's Victory Speech: Transcript. The New York Times. 10.11.2016. URL: <https://www.nytimes.com/2016/11/10/us/politics/trump-speech-transcript.html>
2. Joe Biden's victory speech, annotated. Washington post. 11.07.2021. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2020/11/07/annotated-biden-victory-speech/>
3. Remarks by President Biden in Address to a Joint Session of Congress. Whitehouse. 29.04.2021. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/29/remarks-by-president-biden-in-address-to-a-joint-session-of-congress/>
4. Trump «Dismantled» US Immigration System: Homeland Security Chief. Ndtv. 02.03.2021. URL: <https://www.ndtv.com/world-news/trump-dismantled-us-immigration-system-homeland-security-chief-alejandro-mayorkas-2381604>
5. Бенвенист Э. Общая лингвистика. 3-е изд. Москва: Эдиториал УРСС, 2009. 448 с.
6. Берман І. М. Граматика англійської мови: Курс для самоосвіти. – М.: Вища. шк., 1994. – 288 с.
7. Касавин І. Т. Проблема и контекст. О природе философской рефлексии. Вопросы философии. 2004. №11. С. 19-32.
8. Кривенко С.-В. О. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз): дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 216 с.
9. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Дискурсивні студії» для підготовки докторів філософії денної форми навчання зі спеціальності 035 Філологія. Укладач доц. Т. В. Чрділелі; рецензент проф. К. Л. Сізова. Кременчук, 2019. 73 с. URL: http://www.kdu.edu.ua/new/PHD/LK_DS.pdf
10. Музаннар Л. М. Арабомовний політичний дискурс: характерні риси та специфіка. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во

- НаУОА, 2018. Вип. 2(70), червень. С. 151–155. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7723/1/42.pdf>
11. Фуко М. Археология знания. Санкт-Петербург: Гуманитарная академия, 2004. 416 с.
  12. Шевченко І. В. Дослідження понять «дискурс» і «текст» у сучасній лінгвістиці. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Філологічні науки. 2014. Кн. 2. С. 284-287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2014_2_59.
  13. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. Москва: Гнозис, 2004. 326 с.

Ірина Паліс
м. Чернівці

Науковий керівник: к. ф. н., асист. Батринчук З. Р.

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЬМІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування англомовної компетентності в письмі учнів початкової школи. Розглянуто формування ключових компетенцій як однієї з цілей перетворення української системи освіти та формування комунікативної компетенції в якості пріоритетів сучасної освіти. Розкриті поняття «компетенція», «компетентність», «комунікація». Охарактеризовано мовленнєву компетентність дитини молодшого шкільного віку як здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з людьми. Сформульовано поняття та структуру англомовної писемної компетентності учнів початкової школи.

Ключові слова: компетенція, компетентність; мовленнєва компетентність; англомовна комунікативна компетентність; писемне мовлення; письмо.

***Summary.** The article is dedicated to the problem of formation of English language competence in writing of primary school students. The formation of key competencies as one of the goals of the transformation of the Ukrainian education system and the formation of communicative competence as one of the priorities of modern education are considered. The concepts of “competence”, “competency” and “communication” are revealed. Speech competence is described as a holistic system of mental and behavioral characteristics of a person that contribute to successful communication. The speech competency of primary school learners is characterized as the ability to establish and maintain the necessary rapport with people. The concept and structure of English-language written competency of primary school students are formulated. Writing and written speech as a type of speech activity and as a product is considered. The three-part structure of*

skills formation has been described: motivational, analytical-synthetic and enriching; Furthermore the components of the content of teaching writing: linguistic, methodical and psychological. A comparison of oral and written speech has been outlined. The necessity of considering the issue, which allows to coordinate the problem with other language competencies - components of foreign language communicative competence, the formation of which is the purpose of teaching foreign languages in secondary schools, determines the purpose of forming foreign language competency in writing. Writing competency refers to a child's capacity to calligraphy and orthography a written expression correctly, which is based on a complex and dynamic interaction of necessary abilities, knowledge, and linguistic awareness.

Keywords: *competence, competency; speech competency; English communicative competency; written speech; writing.*

Внаслідок глобальних змін у суспільстві як в Україні, так і в усьому світі, змінилася роль іноземної мови в системі освіти, тому зі звичайного навчального предмета вона перетворилася на базовий елемент сучасної системи освіти, на засіб досягнення професійної реалізації особистості.

В умовах комунікативної спрямованості головним завданням навчання англійської мови в загальноосвітньому навчальному закладі стає формування комунікативної компетенції, тобто здатності й готовності здійснювати міжособистісне й міжкультурне спілкування.

Актуальність проблеми розвитку англомовної компетентності в письмі учнів початкової школи зумовлено популярністю комунікативного підходу серед педагогів у всьому світі. Більшість викладачів обирають саме комунікативний підхід (КП) для навчання англійської мови, однак існує багато суперечок щодо застосування КП для навчання саме письму англійської мови. Слід наголосити, що англійська мова є третьою за поширеністю у світі, отже, дуже важливо максимізувати ефективність навчання цієї мови.

Незважаючи на потреби суспільства у професіоналах, які володіють письмовою іноземною мовою, більшість випускників шкіл не готові до письмового міжкультурного спілкування.

Спілкування – це двоспрямований єдиний діалог, який призводить до збагачення інформації, створення спільного продукту спілкування. Спілкування – це притаманна кожній людині потреба пізнавати світ, розвиватися інтелектуально й емоційно, жити повноправним життям у будь-яких соціокультурних умовах [10, с. 214].

При цьому високий рівень комунікативності виступає запорукою успішної адаптації людини в будь-якому соціальному середовищі, що визначає практичну значимість формування комунікативних умінь з раннього дитинства.

Формування ключових компетенцій було проголошено однією з цілей перетворення української системи освіти. Ключовими були визнані такі компетенції:

- технологічна компетенція;
- самоосвітня компетенція;
- інформаційна компетенція;
- соціальна (співвіднесення своїх прагнень з інтересами інших людей) компетенція;
- комунікативна компетенція [6, с. 32].

Таким чином, формування комунікативної компетенції є одним з пріоритетів сучасної освіти.

Поняття «компетенція» визначають як знання або досвід в тій чи іншій галузі. Компетентність – володіння компетенцією, володіння знаннями, що дозволяють судити про що-небудь. Компетенція – це здатність (вміння) діяти на основі отриманих знань. Це міра включення людини в діяльність. Вона не передбачає дію за аналогією зі зразком, а розуміється як досвід самостійної діяльності на основі універсальних знань [6, с. 33].

Для розкриття сутності поняття «комунікативна компетенція» необхідно розглянути термін «комунікація». Він багатозначний і визначається в дослідженнях по-різному. Під комунікацією розуміється повідомлення або передача за допомогою мови деякого уявного змісту. Комунікація – процес двостороннього обміну інформацією, що веде до взаємного розуміння [2, с. 36].

Комунікація – це передача інформації від однієї системи до іншої за допомогою спеціальних матеріальних носіїв, сигналів. У людському суспільстві комунікація здійснюється між індивідами,

групами, культурами за допомогою знакових систем (мов). Комунікація між людьми відбувається у формі спілкування - обмін повідомленнями, у яких відображені знання, думки, ідеї, ціннісні відносини, емоційні стани, програми діяльності тих, хто спілкується. Також окремо виділяють поняття міжособистісної комунікації – для неї характерний безпосередній контакт між суб'єктами спілкування, що зумовлює тісний зворотний зв'язок, багатство використовуваних невербальних кодів, двосторонній обмін інформацією, що відбувається у формі діалогу.

Виділяють мовленнєву і немовленнєву комунікацію. Мовленнєва комунікація відбувається в рамках комунікативної ситуації. Комунікативна ситуація – це ситуація мовленнєвого спілкування двох і більше людей. Мовленнєве спілкування відбувається за законами тієї чи іншої мови, яка являє собою цілісну систему фонетичних (графічних), лексичних, граматичних і синтаксичних засобів і відповідних їм правил мовленнєвого спілкування (правил мовленнєвої комунікації). Саме формування функції мови спонукає дитину до оволодіння мовою, її фонетикою, лексикою, граматичними нормами, до освоєння форм мови – діалогу і монологу [2, с. 39].

Останнім часом як у закордонній, так і у вітчизняній педагогіці досягнення людини в сфері відносин з іншими людьми все частіше відображаються в понятті «мовленнєва компетентність».

Мовленнєва компетентність розглядається як феноменальна категорія, яка відображатиме нормативні знання семантики мовних одиниць різних рівнів, оволодіння механізмами побудови і перефразування висловлювань, вміння породжувати дискурс будь-якої протяжності в узгодженні з культурно-мовленнєвою ситуацією, що включає параметри адресата, місця, часу та умов спілкування.

Мовленнєва компетентність розуміється як цілісна система психічних і поведінкових характеристик людини, що сприяють успішному спілкуванню, тобто такому спілкуванню, що досягає мети.

Таким чином, мовленнєва компетентність відноситься до групи ключових (таких, що мають особливу значимість в житті людини), тому її формуванню слід приділяти більшу увагу.

Необхідно відзначити, що мовленнєва компетентність дітей молодшого шкільного віку – це володіння конструктивними способами і засобами взаємодії з оточуючими людьми, вміння спілкуватися й за допомогою спілкування успішно вирішувати виникаючі ігрові, пізнавальні, побутові та творчі завдання [4, с. 211].

Тому під мовленнєвою компетентністю дитини молодшого шкільного віку ми розуміємо її здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з людьми. До складу мовленнєвої компетентності включають деяку сукупність знань і умінь, які забезпечують ефективне протікання комунікативного процесу. Мовленнєва компетентність – це орієнтованість в різних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях, уміннях, чуттєвому і соціальному досвіді індивіда в сфері міжособистісної взаємодії.

Як стверджує З.Н. Нікітенко, іншомовна комунікативна компетенція передбачає високий рівень мовної культури та культури спілкування іноземною мовою, широкий кругозір, розвиненість творчого мислення та набір особистісних та професійних якостей, які дозволяють особі інтегруватися у світовий інформаційний простір та реалізувати себе у процесі міжнаціонального спілкування [9, с. 93].

Розширення суті поняття «компетентність», високий рівень соціальної та міжкультурної мобільності учнів вплинули на стратегії навчання англійської мови в освітніх організаціях та зумовили перехід від загальних підходів у навчанні до лінгвосоціального та лінгвокультурного та, відповідно, до побудови нових педагогічних моделей.

Здатність та готовність школяра формуються на основі певного комплексу компетенцій, які складають структуру англійської комунікативної компетентності. Виділена структура ієрархічно вибудовується наступним чином:

- мовна або лінгвістична компетенція, що передбачає оволодіння необхідними знаннями, вміннями та навичками застосування англійської мови у навчальній, трудовій та культурній сферах спілкування;

- соціокультурна компетенція, що включає фонові знання як сукупність відомостей про соціокультурні етнічні особливості

та загальноприйняті стандарти комунікативної поведінки певної культурної спільності;

- рецептивна іншомовна компетенція, що має на увазі під собою готовність, здатність і можливість учнів сприймати іншомовну усну та письмову мовну діяльність адекватно ситуаціям загального, наукового та професійно-орієнтованого спілкування [9, с. 95].

Основною метою у викладанні англійської мови стає формування у молодших школярів англомовної комунікативної компетентності, використовуючи відповідний мовний і мовленнєвий матеріал з урахуванням використання необхідних педагогічних підходів, із застосуванням лінгводидактичних, лінгвосоціальних та лінгвокультурних методів навчання англійської мови.

Письмо – це продуктивний вид діяльності, в процесі якого людина записує інформацію з метою передачі її іншим. Продуктом цієї діяльності є мовленнєвий твір або текст, розрахований на читання [2, с. 56].

Виходячи з цього визначення, розглянемо письмо та письмову мову як вид мовленнєвої діяльності та як продукт.

Як вид мовленнєвої діяльності письмо та писемне мовлення базується на вмінні писати. Вміння писати – складне явище, засноване на наступних навичках:

- накреслення знаків письма (тобто каліграфія);
- правильне перекодування звуків мови в адекватні графічні знаки (тобто орфографія);
- побудова письмового висловлювання (тобто композиція);
- лексичні та граматичні навички письма.

Письмо та писемне мовлення як продукт – це графічна система (графіка та орфографія) вираження думок у графічній формі: особисте та ділове письмо, біографія, резюме, есе тощо.

Продуктивне писемне мовлення поділяється на навчальне писемне та комунікативне писемне [4, с. 49-50].

Навчальне писемне мовлення – це виконання в письмовій формі різноманітних мовленнєвих та умовно-мовленнєвих вправ, спрямованих на оволодіння продуктивними лексико-граматичними навичками, мовленнєвими вміннями, включаючи вміння комунікативного писемного мовлення.

Комунікативне писемне мовлення – це експресивний вигляд

мовленнєвої діяльності, спрямований на мовленнєве спілкування в письмовій формі. Метою навчання такої мови є розвиток умінь створювати різні типи чи жанри письмових повідомлень – текстів [3, с. 78].

Отже, навчання письму та писемному мовленню – це володіння навичками каліграфії, графіки, орфографії, пунктуації, а також лексико-граматичними та композиційними категоріями.

Мета засвоєння техніки письма та писемного мовлення в новій для учнів мові – це володіння графікою та орфографією. Тому письмо сприймається як важливий засіб у вивченні мови. Воно допомагає міцному засвоєнню мовленнєвого матеріалу (лексичного, граматичного) та формуванню навичок у читанні та говорінні. Письмо може виконувати й допоміжну функцію, якщо учні засвоюють техніку письма: вчать писати літери, розуміють орфографію слів. З рідної мови запозичується ряд правил, необхідних для здійснення письма (положення рук, здатність користуватися прописами і т. д.). Не варто забувати, що процес володіння технікою письма іноземною мовою має позитивний виховний вплив на учнів, на розвиток їх пам'яті, вольових якостей тощо [5, с. 67].

Навички навчання письму та писемному мовленню представлені в табл. 1.

Таблиця 1. Навички навчання письму та писемному мовленню.

Навички навчання письму	Труднощі, пов'язані з оволодінням навичками	Вправи для розвитку навичок
1	2	3
Каліграфія	- розбіжність алфавітів рідної та іноземної мов; - невідповідність у всіх мовах звуків та літер	- підкреслення вказаних графем; - списування тексту, речень

Графіка	- полісемія графем, тобто написанням букв і буквосполучень, що позначають різні звуки; - розбіжність у написанні друкованих та великих літер, великих і малих; - розбіжність у формах написання літер рідною та іноземною мовами; - наявність синонімічних літерних позначень	- написання поєднань та слів за зразком, наданим у друкованому та великому варіантах; - списування речень та словосполучень; - самодиктанти
Орфографія	- невідповідність, яка існує між звучанням слова та можливими способами його графічного зображення (write – right); - буквено-звукові та звуко-буквені відповідності в одних і тих же словах можуть не збігатися, наприклад, з одного боку, легко написати, але важко прочитати, а, з іншого боку, прочитати просто, а написати важко; - етимологічні написання слів, які важко пояснити, але потрібно запам'ятати	- копіювання тексту, тобто списування з метою засвоєння основних правил орфографії та пунктуації; - списування, ускладнене додатковими завданнями; - групування (слів з наявністю синонімічних буквених позначень; омографів, лексем, що належать до однієї теми); - відповісти на питання; - римування слів; - написати питання до тексту; - скласти план оповідання; - знайти помилки в реченнях; - диктанти: слуховий, зоровий, зорово-слуховий та самодиктант
Пунктуація	- розбіжність розміщення розділових знаків у рідній та іноземній мовах	- розставити розділові знаки (всі слова написані з великої літери); - поставити пропущені коми там, де це необхідно

Лексико-граматичні навички	Лексичні проблеми: - багатозначність лексичних одиниць; - широка сполучність лексичних одиниць - різні способи словотвору; - відмінність чи непорівнюваність з рідною мовою. Грамаітичні проблеми: - різні часові форми рідною мовою та англійською; - різний порядок слів; - відсутність категорії застави у рідній мові; - різне вживання артикля.	На лексичні навички: - підбір синонімів із запропонованого списку до певного списку слів; - доповнення тексту з використанням пропущених слів (слова можуть пропонуватися в рамочці або взагалі бути відсутніми); - виділення зайвого слова в кожній четвірці слів; - розгадування лексичного кросворда (підбір слів відносно їх визначення); - з'єднання слів у пари. На грамаітичні навички: - поставити дієслова у потрібний час; - доповнити речення приємниками; - вибрати правильний варіант (кожне окремо взяте речення дається у двох часах).
Композиційні навички	- різні структури написання творів та текстів у рідній мові та іноземній мові - порушення логіки між реченнями	- написання творів за зразком; - зібрати частини листа; - розбити текст на основні частини - озаглавити частини тексту

У формуванні наведених навичок письмо характеризується тричастинною структурою: спонукально-мотиваційною, аналітико-синтеітичною та наповнювальною. У спонукально-мотиваційній частині мотив виступає у формі необхідності, потреб, бажання вступити до письмового спілкування, повідомити якусь інформацію в письмовому вигляді. В аналітико-синтеітичній частині відбувається виділення стрижневої частини у смисловій

організації зв'язків між реченнями. Виконавча частина писемного мовлення реалізується у фіксації продукту за допомогою графічних знаків. Також формується саме висловлювання, тобто відбувається відбір слів, необхідних для складання тексту, розподіл предметних ознак групи речень [8, с. 78].

Вміння складати зі слів тексти ґрунтується на навичках письма, виборі лексичних одиниць та граматичних моделей. Існує класифікація текстових продуктів письмової мови функціонально-прагматичної спрямованості та виразності креативного компонента, створена А. Бруксом та П. Гранді. Вони виділяють такі типи письмових продуктів:

- функціональні (листівки, записи та повідомлення, оголошення, особисті та офіційні листи, лист – скарга, лист – протест, лист – точка зору і т. д.);
- творчі, які поділяються на:
  - а) особисті записи (щоденники: на кожний день, який ведеться під час відпустки, подорожі, який нагадує про те, що потрібно зробити);
  - б) оповідання, ігрові письмові твори (кресворди, анекдоти і т. д.).

Письмові текстові продукти (ПТП) функціонально-прагматичної спрямованості можуть містити креативний компонент. Наприклад, особистий лист. ПТП, які розглядаються як творчі, можуть виконувати певну функцію, яка розглядається як прагматична (фіксація якоїсь інформації для себе) [8, с. 81].

До змісту навчання письму входять такі компоненти: лінгвістичний, методичний та психологічний [9, с. 103].

Лінгвістичний компонент змісту навчання письма забезпечує можливість користуватися письмом як засобом вивчення іноземної мови. До його змісту відноситься орфографія, правопис або система правил використання письмових знаків під час написання слів; запис, основною функцією якого є глибоке усвідомлення написаного та найкраще його запам'ятовування; писемне мовлення, написання листа, реферату та анотації.

Наступним компонентом є методичний, що складається з оволодіння раціональними прийомами засвоєння графіки, орфографії мови, що вивчається, оволодіння записом, анотуванням,

реферуванням у цілях ефективного вивчення.

Психологічним компонентом навчання письма є формування графічних та орфографічних навичок та вміння користуватися ними під час виконання письмових завдань.

Процеси усного та писемного мовлення нероздільні і взаємопов'язані. За своєю появою та шляхами становлення, а також психологічним змістом процес письма різко відрізняється від процесу мовлення. Різниця між усним та писемним мовленням відображена в табл. 2.

Таблиця 2. Порівняльна характеристика усного та писемного мовлення

Усне мовлення	Письмове мовлення
Той, хто говорить, бачить реакцію того, хто слухає, і може регулювати своє висловлювання, використовуючи для цього повтори, скорочення, переходить від однієї теми до іншої, регулювати темп мовлення	Дистантне. Воно повинно бути логічно чітко організоване. Уникати повторень. Той, хто пише, може лише передбачити реакцію читача, тому його мова має бути обґрунтованою, чіткою
Той, хто говорить, частіше знаходиться в умовах дефіциту часу, тому його увага спрямована в першу чергу на зміст	Той, хто пише, в часі практично не обмежений, тому його увага спрямована як на зміст, так і на форму висловлювання. Перечитуючи написане, він має можливість перевірити, наскільки адекватно текст передає задумане
Є обмеження в часі, властиве спонтанній мові, що не дозволяє тому, хто говорить, планувати своє мовлення довгостроково, тому його висловлюванню притаманне використання розмовних форм, кліше, не завжди суворе дотримання задуманого.	Той, хто пише, має можливість довгостроково планувати своє мовлення, тому воно більш логічне; має можливість підібрати точне слово, урізноманітнити лексичний склад висловлювання, звертатися до довідників та словників.

Той, хто говорить, в якості невербальних засобів використовує паузи, інтонацію, підкріплюючи висловлювання мімікою та жестами	Той, хто пише, позбавлений можливості використовувати невербальні засоби спілкування, характерні для усного мовлення. У якості джерел виразності він використовує пунктуацію, логічну послідовність у побудові тексту, а також образні засоби
Усне мовлення складається з простих або неповних речень	У письмовій мові використовується більш складні синтаксичні конструкції

Виходячи з табл. 2, можна зробити висновок, що письмове мовлення має такі відмінності від усного мовлення:

- воно є дистантним;
- заздалегідь планується;
- за своєю сутністю є монологічним;
- розраховане на зорове сприйняття та багаторазове прочитання написаного;
- письмо – процес повільніший, оскільки пов'язаний з фіксацією тексту на паперовому носії та володінням навичками письма [9, с. 67].

У загальноосвітній школі навчання письму довгий час надавалося другорядного значення. Письмо використовувалося як:

- засіб навчання інших видів мовленнєвої діяльності;
- засіб, який дозволяє учням краще засвоїти мовленнєвий матеріал;
- засіб контролю сформованості мовленнєвих навичок та умінь учнів.

Зараз ставлення до навчання письму змінилося. Його роль поступово покращується, тому письмо сприймається як резерв ефективності навчання іноземної мови. Метою навчання іноземного писемного мовлення є формування в учнів комунікативної компетенції, що включає знання письмових знаків, правопису слів, лексики та граматики, композиції письмових текстів, уміння

створювати різні типи письмових повідомлень, володіння змістом та формою письмового твору мовлення, способами висловлювати думки письмово [7, с. 65].

Отже, можна намітити основні напрямки роботи з іншомовного навчання письма та писемного мовлення. Головна мета цієї роботи – сформуванню письмової комунікативної іншомовної компетенції, структура якої подана у таблиці 3 і спирається на навички письма та види писемного мовлення учнів молодшої школи.

Таблиця 3. Структура письмової компетентності учнів початкового етапу навчання.

Письмова комунікативна іншомовна компетенція	Знати	Вміти	Володіти
	- правопис слів; - лексику та граматику мови; - композицію письмових текстів	- створювати різні типи письмових повідомлень	- змістом та формою письмового твору; - способами висловлювати думки в письмовій формі, тобто володіти комунікативним письмовим мовленням

Оволодіння письмовим мовленням передбачає в учнів розвитку наступних умінь та навичок:

- робити витяги з тексту, навчальні записи, тези, конспекти;
- писати короткі поздоровлення з днем народження, іншими святами, висловлювати побажання (обсягом 30-40 слів, включаючи написання адреси);
- писати твори та есе;
- заповнювати бланки (вказувати ім'я, прізвище, стать, вік, громадянство, адресу);
- описувати різні факти, явища, події та враження;
- складати письмові опори для усних висловлювань (доповідей, рефератів).

Висновки. Письмо – це продуктивний вид діяльності, при якому людина записує мовлення для того, щоб інформацію можна було передати іншим. Продуктом цієї діяльності є мовленнєвий текст.

У формуванні навичок письмо характеризується тричастинною структурою: спонукально-мотиваційною, аналітико-синтетичною та наповнювальною. У спонукально-мотиваційній частині мотив

виступає у вигляді необхідності, потреб, бажання вступити до письмового спілкування. В аналітико-синтетичній частині відбувається виділення стрижневої частини. Наповнювальна частина писемного мовлення реалізується у фіксації продукту за допомогою графічних знаків.

Отже, писемне мовлення – вміння поєднувати слова в письмовій формі для висловлювання своїх думок відповідно до потреб спілкування. Писемне мовлення на відміну від усного мовлення має такі ознаки: дистантне, задалегідь планується, монологічне, розраховане на зорове сприйняття та багаторазове прочитання написаного, характеризується повільним процесом.

Література:

1. Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / За загальною редакцією І. Ю. Сковронської. Львів, 2015. 148 с.
2. Бідюк Н. М. Теоретико-методологічні підходи у навчанні іноземної мови. Хмельницький : ХНУ, 2018. 194 с.
3. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. Київ, 2017. 206 с.
4. Гальскова Н. Д., Гез П. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика / Н. Д. Гальскова, П. И. Гез. Х. : Ранок, 2014. 487 с.
5. Головська І. В. Психолого-фізіологічні основи навчання англійської мови в початковій школі // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2015. Вип. 3. С. 65–68.
6. Дудник Л. В., Путиловская Т. С. Структура иноязычной коммуникативной компетенции. В кн. : Межкультурная бизнес-коммуникация и инновационные проекты в обучении : монография / колл. авторов. Москва : РУСАЙНС, 2015. С. 31–37.
7. Кобышева А. В. Современные методы обучения английскому языку. Минск, 2018. 175 с.
8. Методика навчання іноземних мов у початковій і загальноосвітній школі / За редакцією В. М. Філатова. К. : Просвіта, 2016. 210 с.

9. Никитенко З. Н. Методика овладения иностранным языком на начальной ступени школьного образования : учеб. пособ. для студентов педвузов. К. : Прометей, 2016. 288 с.
10. Пілішек С. Співвідношення понять “Спілкування” і “Комунікація” у контексті психології навчальної діяльності. Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України, 2016. Вип 2(4). С. 204 - 217.

Науковий керівник: к. ф. н., асист. Батринчук З. Р.

СТРАТЕГІЯ НА ПІДВИЩЕННЯ В ПРОМОВАХ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ПІД ЧАС ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ У 2020 РОЦІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню передвиборчих промов Д. Трампа під час президентських виборів США 2020 року. Предметом дослідження виступає сучасний політичний дискурс англomовного політика США Д. Трампа. Метою роботи є охарактеризувати комунікативну стратегію на підвищення та тактики, що є її компонентами, якими користується Д. Трамп у своїх політичних промовах під час президентських виборів 2020р.

Ключові слова. *Комунікативні стратегії, комунікативні тактики, промови, президентські вибори.*

Summary. *The article is devoted to the study of Trump's election speeches during the 2020 US presidential election campaign. The subject of the study is the modern political discourse of English-speaking politicians. The aim of the work is to analyze the communicative strategies and tactics used by Trump in his political speeches during the 2020 presidential election campaign. The analysis revealed a dominant communicative strategy - an enhancement strategy, which in turn was implemented using three main tactics: presentation tactics, «analysis-plus» tactics and tactics of criticism. In 2020, the candidate is changing his rhetoric and resorts to a strategy to increase. He tries his best to turn his defeats into achievements, using tactics such as analysis-plus tactics and tactics of criticism. The study found that he followed one main communication strategy - a strategy to increase. This choice of strategy was due to the position held by Donald Trump before the 2020 presidential election campaign, namely - the 45th President of the United States. He tries to justify his failed projects (tactics of criticism); gives examples of his achievements (tactics «analysis - plus»); identifies himself with the American people (tactics of presentation); to humiliate his opponent, the candidate resorted to accusation (tactics of*

criticism), and in the absence of counterarguments - to the translation of responsibility and non-specificity (tactics of criticism). The analysis of Donald Trump's election speeches in 2020 shows that most often the politician uses a promotion strategy, which includes all three tactics: presentation tactics, analysis-plus tactics and tactics of criticism.

Keywords: *communicative strategies, communicative tactics, speeches, presidential elections.*

Дональд Трамп, 45-й президент США, після чотирьох років правління у 2020 році повторно пішов на вибори американського президента. Цього разу його опонентом став визначний американський політик – Джо Байден. Як відомо, у 2021 році він отримав скандальну перемогу з невеликою перевагою у кілька відсотків (менше 5%), що лише свідчить про професіоналізм Дональда Трампа у веденні виборчої кампанії як скандального, але водночас успішного оратора, що і складає наукову цінність нашого дослідження.

Через своє положення Трамп опинився по той бік ситуації, коли він міг нападати на свого опонента. Під час президентської кампанії 2020 року настала черга за Трампом відповідати за свої невдалі або відверто провальні рішення правління США як найсильнішої країни світу. Актуальним є дослідження його політичним промов на предмет використаних стратегій і тактик, тож звертаємось до поняття політичного дискурсу. Політичний дискурс – це сукупність всіх мовних актів, використовуваних в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освячених традицією і перевірених досвідом [5 с. 89–100].

Політичний дискурс нерозривно пов'язаний з політичною комунікацією, під якою розуміється комунікативна діяльність, покликана впливати на почуття громадян країни, викликати у них емоції, пропагувати різні ідеї, приймати необхідні рішення, закликати їх до певних дій тощо. Найголовнішими інструментами впливу в політичному дискурсі є комунікативні стратегії та тактики. Тлумачення терміну «стратегія» в лінгвістиці неоднозначне з огляду на те, що існує безліч підходів до цього поняття. На думку І. М. Борисової, комунікативна стратегія є способом організації мовленнєвої поведінки відповідно

до задуму та інтенції учасників спілкування. У широкому сенсі комунікативна стратегія розуміється як надзавдання мовлення, що диктується практичними цілями мовця. Комунікативна стратегія у мовленні є способом реалізації задуму, вона передбачає відбір фактів та їх подачу в певному спрямуванні з метою впливу на інтелектуальну, вольову та емоційну сферу адресата [3 с. 81–96]. Тож поняття «стратегія» полягає у плануванні мовленнєвої комунікації з урахуванням тих умов, в яких вона відбувається і за допомогою сукупності тих чи інших дій для досягнення необхідної мети комунікації. Реалізація мовленнєвих стратегій може втілюватись за допомогою тактик, які, у свою чергу, спрямовані на виконання будь-яких комунікативних намірів, що ведуть до досягнення головної мети комунікації. Тактики – це, свого роду, способи реалізації тієї чи іншої стратегії.

Через розмаїття лінгвістичних шкіл, існує чимало класифікацій комунікативних стратегій і тактик, але найчастіше вони реалізуються завдяки трьом групам стратегій. Так, О. Н. Паршина описує аргументативну, агітаційну та інформаційно-інтерпретативну стратегії [6]. О. Л. Міхальова називає стратегію на зниження, стратегію на підвищення та стратегію театральності [5]. Л. В. Тетова виокремлює стратегію презентації, маніпуляції та конвенції [7 с. 100–104].

Комунікативна тактика - сукупність практичних ходів у реальному процесі мовної взаємодії.[1 с. 403]. Комунікативні стратегії і тактики – це взаємозалежні елементи; в залежності від стратегії автор промови обирає певну тактику, при чому їх кількість необмежена. Актуальність розвідки полягає в тому, що аналіз комунікативних тактик, які мають значний вплив на вибір електорату, допоможе зрозуміти механізми взаємодії політика з електоратом, дасть змогу виокремити можливі причини поразки та дати поштовх до застосування успішних стратегій і тактик. Дональд Трамп впливовий політик. Він двічі брав участь у президентських виборах(2016/2020pp). В 2016 році вибори були успішні для нього, а в 2020 році - провальні. В обох випадках він вдався до кардинально різних тактик і стратегій у своїх промовах. В даній статті ми дослідимо саме стратегію на підвищення, застосовану в

промовах Д. Трампа на президентських виборах 2020 р.

Після чотирьох років правління, він змінює риторику і вдається до стратегії на підвищення. Він з усіх сил намагається перетворити свої поразки на досягнення, залучаючи такі тактики, як тактика «аналіз – плюс» та тактика відведення критики. Розглянемо, яким саме чином він реалізує стратегію на підвищення. Тактика презентації. Ця тактика полягає в позитивній презентації особи або групи осіб. Оскільки Дональд Трамп був чинним президентом станом на 2020 рік, то зовсім очікувано було бачити, як він намагався представити себе та свою команду в гарному світлі. Так, вже з перших слів своєї промови він каже: «*Friends, delegates and distinguished guests, please, I stand before you tonight honored by your support, **proud of the extraordinary progress we have made together** over the last four incredible years and brimming with confidence in **the bright future we will build for America over the next four years***» [15]. Для здійснення цієї тактики, Трамп вдається до інтенсифікаторів у вигляді епітету «надзвичайний» (*extraordinary*). Також необхідно наголосити на тому, що досягнення за роки його правління він навмисно узагальнює із особовим займенником першої особи множини **we** для того, аби створити ефект, що «спільної праці», що його електорат приймав участь у цих змінах. Це цікава тактика спілкування з виборцями, адже він може з легкістю скинути з себе відповідальність за помилки, оскільки він разом із «американським народом» намагався змінити США на краще. А те, що цього не сталося, не його вина, він не сам робив, а разом із усіма. Для кращого ефекту, на позитивній ноті він додає тактику з іншої стратегії театральності – тактику обіцянки побудувати яскраве майбутнє «*the bright future*», що виражене метафорою.

Для зниження пильності та створення позитивного образу його правління, він починає свою промову з природної катастрофи урагану Лора (Hurricane Laura), який пройшовся територією США в серпні 2020 року та наніс збитків майже на 20 мільярдів доларів:

«*And this is due to **the great work of FEMA, law enforcement, and the individual states. I will be going this weekend. And congratulations, thank you for that **great job** out there. We really appreciate it***» [11]. Тут він вказує на яскраву роботу Федерального агентства з надзвичайних ситуацій (*FEMA*). Тут він вживає епітет вищого

ступеню *the great*. Таким чином, Дональд Трамп за допомогою тактики презентації намагається якомога краще показати свої переваги як чинного президента США в 2020 році.

Тактика «аналіз – плюс». Тактика «аналіз – плюс» передбачає демонстрацію позитивних досягнень політика (у нашому випадку Дональда Трампа), навіть якщо це не правда або лише наполовину. Це яскраво продемонстрував 45-й президент США, коли почав перераховувати свої «перемоги» і у рядку поруч із здійсненими обіцянками він навмисно додає майбутні плани, які на той час не факт, що взагалі здійсняться. Але такий прийом надає відчуття, що вони неодмінно відбудуться, адже попередні дії політика були вдалими: «*There was a very big spike in Texas. It's now gone. There was a very big spike in Arizona. It's now gone. And there was some spikes and surges and other places, they will soon be gone. We have a vaccine that's coming. It's ready. It's going to be announced within weeks. And it's going to be delivered. We have Operation Warp Speed, which is the military is going to distribute the vaccine*» [7].

Тут важливо виділити два ключових моменти:

1. Використання минулого часу для позначення негативної інформації (*There was a very big spike in*) та теперішнього часу, на позначення позитивної інформації (*It's now gone*). Цей прийом навмисно підсилюють повтором, таким чином глядачі закріплять необхідну в очах Трампа інформацію щодо пандемії та його «досягнень» у цій сфері. Так, він навмисно підкреслює закінченість факту «спалаху» пандемії в певних географічних точках, оскільки він не міг запобігти розповсюдженню коронавірусу у своїй країні і водночас він застосовує емфазу, коли говорить у теперішньому часі щодо їх припинення (*It's now gone*). Тобто, під тиском факту, що коронавірус хоч і з'являється в певних регіонах США, але його дії це швидко припиняють, а отже він демонструє ефективність свого правління.

2. Використання теперішнього часу для позначення майбутньої події (*it's going to*), тим самим наближуючи очікування до реальності.

Тактика «аналіз – плюс» також виражається вживанням особового займенника першої особи однини – *I* та прикметник *personal*. Це необхідно, аби підкреслити, що це саме він, і ніхто

інший, долає кризу із коронавірусом, наприклад:

*«I can tell you from **personal** experience, I was in the hospital. I had it and I got better. And I will tell you that I had something that they gave me, a therapeutic, I guess they would call it. Some people could say it was a cure, but I was in for a short period of time. And I got better **very fast** or I wouldn't be here tonight. And now they say I'm **immune**. Whether it's four months or a lifetime, nobody's been able to say that, but I'm **immune**. **More and more** people are getting better. We have a **problem** that's a **worldwide problem**. This is a **worldwide problem**, but I've been congratulated by the heads of many countries on what **we've** been able to do. If you take a look at what **we've** done in terms of goggles **and** masks **and** gowns **and** everything else, **and** in particular ventilators **we're** now making ventilators all over the world, thousands and thousands a month distributing them all over the world. **It will go away**. And as I say, **we're rounding the turn**. **We're rounding the corner**. **It's going away**» [7].*

Як бачимо, у наведеному фрагменті тексту особовий займенник першої особи однини *I* вживається 16 разів, а особовий першої особи множини займенник *we* – лише 6 разів, майже втричі менше. Тут проявляється особлива риса мовлення Трампа – нарцисизм: коли одна особа вихваляється, а всі інші мають захоплюватися його досягненнями, що було присутнє в промовах 2016 року. І хоча всім відомо, в якому стані США опинилися через невдалу політику Дональда Трампа, та він змістив акцент не на шалену кількість захворювань в його країні, а на якість лікування, що він сам особисто хворів і за допомогою сучасних ліків та приладів, які «він» сам постачає для Америки, вилікувався дуже швидко (*very fast*). Тут навмисно вживається інтенсифікатор *very*, для підкреслення факту найшвидшого одужання. А для підтвердження своїх слів, він вживає лексичний повтор *More and more*, аби уникнути озвучення реальних цифр хворих на коронавірус (які на той час були одними з найвищих у світі). Він робить акцент на тому, що вже зроблено, застосовуючи полісиндетон (*If you take a look at what **we've** done in terms of goggles **and** masks **and** gowns **and** everything else, **and** in particular ventilators*), надаючи величезний список того, що вже зроблено. Але водночас він хоче вразити електорат своїми досягнення, застосовуючи гіперболу (*a **worldwide***

problem), яка повторюється: спочатку в негативній конотації (*We have a problem that's a worldwide problem. This is a worldwide problem*), а потім в позитивній (*but I've been congratulated by the heads of many countries on what we've been able to do*).

Завершує цей фрагмент виступу зміною часу з майбутнього неозначеного (*It will go away*) на теперішній прогресивний (*It's going away*) – прийом штучного наближення бажаного результату.

Отже, Дональд Трамп вдається до тактика «аналіз – плюс» через своє положення. Оскільки він займав пост президента США останні чотири роки, тому мав наочно продемонструвати своєму електорату, що саме йому вдалося досягнути, особливо у такий важкий час для усього світу, як пандемія коронавірусу.

Тактика відведення критики. Зрозуміло, що після правління чотирьох років, Дональд Трамп мав відповідати за свою політику, тому тактика відведення критики – це логічне продовження стратегії на підвищення, оскільки у політика немає іншого виходу, аніж відбиватися від критики за допомогою її відведення. Оскільки у 2020 році головним опонентом був Дж. Байден, діяч, який усе своє життя присвятив саме політиці, тому Д. Трамп намагався пригадати усі його невдачі (а їх у кожного політика є) як частина тактики відведення критики, наприклад:

«Next year will be the greatest economic year in the history of our country on the assumption you don't quadruple your taxes. Okay? It's the only guy I've ever seen, his old campaign theme, "We will raise your taxes." What the hell kind of a campaign? My whole life I've seen people campaign. I've never heard that one before, but it's a little bit of a different kind of a campaign, wouldn't you say?» [7]. Тут за допомогою компаративного зрізу Трамп спочатку подає свою обіцянку щодо зниження податків і одразу як антитезу наводить прямо протилежну обіцянку підвищити податки *«We will raise your taxes»*. Це дуже вдалий приклад відведення критики у прямому порівнянні «я обіцяю хороше», в той час як «ти обіцяєш погане», тобто «+» та «-» одразу.

Інколи Трамп вдається до лексичних повторів майже в кожній своїй відповіді. Зазвичай це необхідно для емпізи його досягнень, або навпаки – помилок своїх опонентів. Але зустрічаються приклади, які позбавлені логіки, наче він настільки звик до

повторів, що вживає їх увесь час, наприклад:

*«No, I think my timeline is going to be more accurate. I don't know that they're counting on the military the way I do, but we have our generals lined up, one in particular that's the head of logistics and this is a very easy distribution for him. **He's ready to go. As soon as we have the vaccine and we expect to have a 100 million vials. As soon as we have the vaccine, he's ready to go**» [7].*

*«And Kirsten, **every meeting I had, every meeting I had** and I'd meet a lot of **families, including gold star families and military families. Every meeting I had and I had to meet them, I had to. It would be horrible to have canceled everything. I said, "This is dangerous and you catch it." And I caught it. I learned a lot. I learned a lot. Great doctors, great hospitals. And now I recovered. 99.9 of young people recover. 99% of people recover. We have to recover**» [7].*

Надто багато повторів у цьому фрагменті, які створюють образ людини, що намагається захопитися за кожну можливість, а повторюючи слова та вирази, Трамп наче намагається підшукати вдалі слова або інформацію.

Також, аби відвести критику, Дональд Трамп інколи намагається навіть згадати помилки свого опонента. А оскільки Джо Байден мав дуже довгу політичну кар'єру в США, то для Трампа це було легко:

*«And frankly, **he ran the H1N1 swine flu and it was a total disaster. Far less lethal, but it was a total disaster. Had that had this kind of numbers, 700,000 people would be dead right now, but it was a far less lethal disease. Look, his own person who ran that for him, who, as you know, was his chief of staff said, "It was catastrophic. It was horrible. We didn't know what we were doing." Now he comes up and he tells us how to do this**» [7].*

Як бачимо, Д. Трамп «нападає» на свого супротивника, звинувативши його в тому, що останній ще гірше ввів політику у боротьбі зі свинячим грипом і якщо б він опинився сьогодні віч-на-віч із коронавірусом, то загиблих було «700,000». Для імплементації тактики відведення критики, Трамп застосовує епіфору (повтор кінця виразу) у вигляді негативного епітету «тотальна катастрофа» (*a total disaster*). А потім наголошує на тому, що це було «катастрофічно» (*catastrophic*) та «жахливо» (*horrible*)

– негативні епітети у формі анафори (повтор початку виразу).

«Donald Trump: Also, everything that he said about the way every single move that he said we should make, that's what we've done. We've done all of it. But he was way behind us» [7].

Тут Трамп не просто звинувачує Байдена, але підкреслює за допомогою епаналепсису (повтор слів, які закінчують відрізок мовлення, повторюється на початку наступного відрізка мовлення) той факт, що він притримувався вказівок останнього, але Байден був «за ними», а не з ними.

«I didn't say over soon. I say we're learning to live with it. We have no choice. We can't lock ourselves up in a basement like Joe does. He has the ability to lock himself up. I don't know. He's obviously made a lot of money someplace, but he has this thing about living in a basement. People can't do that. By the way I as the president couldn't do that. I'd love to put myself in the basement or in a beautiful room in the White House and go away for a year and a half until it disappears. I can't do that» [7].

Тут поєднується одразу звинувачення та ототожнення. Спочатку Трамп звинувачує Байдена у тому, що він десь заробив грошей та може сховатися у підвалі, поки пандемія закінчиться і одразу слідує прийом ототожнення із народом, коли Трамп спочатку каже про народ, що він не може собі дозволити сидіти у підвалі в очікуванні (*People can't do that*), і в кінці відлунням у вигляді лексичного повтору (*can't do that*) він вже від себе каже, що не може собі дозволити цього (*I can't do that*), оскільки він президент і має слугувати своєму народові, особливо в такий кризовий час як пандемія.

Однією з головних тем для обвинувачень з боку Трампа до Байдена стали публікації в консервативних американських ЗМІ, в яких стверджувалося, що виборчий штаб Трампа зумів отримати доступ до жорстких дисків особистих ноутбуків Хантера Байдена – сина кандидата від демократів. З повідомлень електронної пошти нібито випливало, що син Джо Байдена користувався службовим становищем батька, який тоді був віце-президентом, для того, щоб отримати вигідні контракти з Україною та Китаєм.

«Joe got \$3.5 million from Russia and it came through Putin, because he was very friendly with the former mayor of Moscow and it

was the mayor of Moscow's wife. And you got \$3.5 million. Your family got \$3.5 million. And someday you're going to have to explain, why did you get three and a half? I never got any money from Russia. I don't get money from Russia» [7].

Тут знову ж таки вживається улюблений прийом Трампа – лексичний повтор. Спочатку він повторює про гроші (*\$3.5 million*, повторюється чотири рази), які начебто отримав Байден від Росії, а також Трамп підкреслює той факт, що особисто він ніколи не отримував будь-яких коштів від Росії (*I never got any money from Russia* (повторюється двічі)).

Інколи у Трампа бракує досягнень або звинувачень, тому він вдається до виправдання. Навесні 2020 року Конгрес США затвердив програму економічної допомоги американцям в умовах пандемії, згідно з якою майже кожен мешканець отримав чек на 1200 доларів, а також додаткову допомогу в розмірі 500 доларів на кожну дитину віком до 17 років. Окремо було затверджено програму видачі кредитів малому і середньому бізнесу. Спроби повторити ці виплати натрапили на небажання республіканців у Сенаті погоджувати план економічної допомоги з контрольованим демократами Конгресом.

«I do. But I still have to get, unfortunately... That's one of the reasons I think we're going to take over the House, because of her. Nancy Pelosi doesn't want to approve anything because she'd love to have some victories on a date called November 3rd. Nancy Pelosi does not want to approve it. We are ready, willing, and able to do something. Don't forget, we've already approved three plans» [7].

Тут політик вдається до паузації, аби підкреслити своє невдоволення (*unfortunately...*), а ту, ким він вважає причиною своїх невдач, Ненсі Пелосі (*Nancy Pelosi*) він навмисно називає повним ім'ям та прізвищем, а також повтворює це у виразі *«Nancy Pelosi does not want to approve it»*, таким чином він перекладає усю вину на її плечі, яка, на переконання Трампа, гальмує увесь процес.

Схожий прийом Трамп вживає і під час обговорення імміграційної політики. Кілька публікацій в американських ЗМІ стверджували, що понад 500 дітей мігрантів, які намагалися потрапити до США, перетнувши кордон з Мексикою, були розлучені зі своїми батьками, і тепер американська влада не

може встановити, кому саме ці діти повинні бути повернуті. У ході дебатів Трамп стверджував, що політика взяття під варту іммігрантів була введена адміністрацією Обами:

«Children are brought here by coyotes and lots of bad people, cartels...and lots of bad people, cartels, and they're brought here and they used to use them to get into our country. We now have as strong a border as we've ever had» [7].

Для підкреслення того, що це не його рук діла, Трамп знову вдається до лексичного повтору (*lots of bad people, cartels*).

Проблеми расизму стали одними з ключових в США після вбивства поліцейськими у травні 2020 року афроамериканця Джорджа Флойда. Потому найбільшими містами країни пройшла хвиля протестів, а рух BLM став значною політичною силою. У ході дебатів Трамп повідомив, що його головним завданням є встановлення «закону і порядку» в країні:

«Well, you have to understand the first time I ever heard of Black Lives Matter, they were chanting, “Pigs in a blanket,” talking about police, pigs, pigs, talking about our police. “Pigs in a blanket, fry them like bacon.” I said, “That’s a horrible thing.” And they were marching down the street. And that was my first glimpse of Black Lives Matter, I thought it was a terrible thing. As far as my relationships with all people, I think I have great relationships with all people. I am the least racist person in this room» [7].

У цьому прикладі Дональд Трамп використовує дві тактики – тактику обвинувачення та тактику виправдання. Спочатку від обвинувачує афроамериканців у расизмі до поліції та повторює зоонім «*pigs*», а також погрозу з боку мітингарів – «*Pigs in a blanket, fry them like bacon*». А потім політик виправдовується, що особисто у нього не було жодних проблем з «усіма» людьми. Тут він також вдається по повтору: «*relationships with all*». *people*».

Отже, під час президентських виборів 2020 Дональд Трамп дещо змінює вектор своїх комунікативних стратегій через свою посаду. Тепер, після чотирьох років правління це він виступає тією особою, до якої висуваються претензії. Тому стратегію на зниження він змінює на стратегію на підвищення. Нажаль, під час його правління увесь світ постраждав від пандемії коронавірусу, що не дало йому на повну розгорнути свою політику. Як результат

– позитивних досягнень виявилось не багато, що вплинуло на кількість тактики «аналіз – плюс», а от претензій з боку опонента було багато, тому Дональду Трампу прийшлося частіше вдаватися до тактики відведення критики.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у аналізі використання комунікативних стратегій інших впливових англомовних політиків.

Література:

1. Акопова Д. Р. Стратегии и тактики политического дискурса. Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. 2013. №. 6–1. С. 403–409.
2. Баранов А.Н., Казакевич Е.Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. Москва: Знание, 1991. 64 с.
3. Борисова И.Н. Категория цели и аспекты текстового анализа. Жанры речи. Вып. 2. Саратов: Колледж, 1999. С. 81–96.
4. Ван Дейк Т.А. К определению дискурса. URL : <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>. (дата звернення 04.04.2021)
5. Михалева О.Л. Политический дискурс. Специфика манипулятивного воздействия. Москва: Либроком, 2009. 256 с.
6. Паршина О.Н. Стратегии и тактики речевого поведения современной политической элиты России. Монография. Астрахань: Изд-во Астрахан. гос. техн. ун-та, 2004. 180 с.
7. Тетова Л. В. Коммуникативные стратегии в политическом дискурсе. Университетские чтения-2010: материалы научно-методических чтений ПГЛУ. Пятигорск: ПГЛУ. 2010. С. 100–104.
8. Черняєва І.А., Пересада І.В. Риторичні засоби виразності політичного дискурсу. Одеський лінгвістичний вісник. 2019. №. 14. С. 89–100.
9. Donald Trump Calls Hillary Clinton a Crook. URL: <https://www.wsj.com/video/donald-trump-calls-hillary-clinton-a-crook/31C371DE-2845-4D50-8387-04AC62988AD4.html> (дата звернення 25.09.2021)
10. Donald Trump insults Hillary, calls her ‘Hillary Rotten. URL: Clinton’ <https://www.indiatoday.in/world/story/donald-trump->

- [hillary-clinton-rotten-remark-bully-331373-2016-07-26](#) (дата звернення 25.09.2021)
11. D.Trumps' speeches <https://www.rev.com/>
  12. Fact Check: Trump's Address To The Republican Convention, Annotated. URL:<https://www.npr.org/2020/08/27/901381398/fact-check-trumps-address-to-the-republican-convention-annotated?t=1634013944994> (дата звернення 25.09.2021)
  13. The list of scripts of Speech: Donald Trump, 2016. URL: <https://factba.se/transcript/donald-trump-speech-portland-me-august-4-2016>(дата звернення 25.09.2021)
  14. Speech: Donald Trump – Portland, ME – August 4, 2016. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2HoQKX6upm0&t=5s>(дата звернення 25.09.2021)
  15. Podcast Directory <https://www.npr.org/podcasts/2020/leisure>

Василина-Ліана Сипко
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., асист. Федич Г.Д.

СПОСОБИ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІДЕО-МАТЕРІАЛІВ

Анотація. У статті вивчається питання пошуку ефективних шляхів збагачення словникового запасу учнів на уроках англійської мови. Застосування відеоматеріалів у контексті інших методів, спрямованих на розширення словникового запасу учнів є одним з ключових аспектів розглянутих у статті. Пошук ефективних методів та шляхів набуває особливо важливого значення, що посідає одне з основних місць у контексті навчання в початковій школі. Саме за допомогою відео-матеріалів можна досягнути поставленої мети, оскільки за допомогою них активізується увага учнів, а лексичні одиниці подаються невідривно від контексту.

Ключові слова: словниковий запас, відео-матеріали, лексична компетентність, мовленнєва діяльність, наочність.

Summary. The current approach to teaching a foreign language has changed significantly compared to the past. Thus, if more attention was paid mainly to such aspects as grammar, reading, writing and speaking skills, now the development of students' vocabulary also plays an important role.

Strong attention is paid to this aspect in the education of primary school students, as they are just beginning to master the language. During this period the foundation is laid for successful language learning in the future. Thanks to an extensive vocabulary, students will successfully develop all four skills, namely: speaking, reading, writing and listening. To teach the required minimum of words is one of the important tasks of the teacher on the way to solving the main problem - learning to communicate in a foreign language.

There is a wide range of the approaches focusing on the development of students' vocabulary to choose from. However, little attention is paid to the supplementary materials that increase students' interest

and, therefore, promotes better results in vocabulary learning. Such visual aids as video materials play an important role in teaching primary school students. The article provides the classification of video materials and provides the information of the benefits of their usage during the lesson.

Keywords: *teaching vocabulary, video materials, lexical competence, speech production, visual aids.*

Сучасний підхід до викладання іноземної мови дещо змінився у порівнянні з минулим. Так, якщо раніше значна увага приділялася в основному таким аспектам, як граматики, навички читання, письма та говоріння, то зараз важливу роль відіграє і розвиток словникового запасу учнів. Особлива увага приділяється даному аспекту при навчанні молодших школярів, оскільки вони лише починають оволодівати мовою, у цей період закладається фундамент для успішного вивчення мови у майбутньому. Завдяки обширному словниковому запасу учні успішно формуватимуть усі чотири мовленнєві навички, а саме: говоріння, читання, письмо та аудіювання. Вивчити мову – значить, перш за все, оволодіти певним запасом слів цієї мови, щоб за допомогою слів називати предмети, дії, стани. Тому навчити необхідному мінімуму слів є однією з важливих задач вчителя на шляху вирішення основної проблеми – навчання спілкуванню іноземною мовою в усній і письмовій формах.

Словниковий запас учнів впливає на формування лексичної компетенції, що тлумачиться як набутий навик, який включає в себе усвідомлення та розуміння вибору необхідних в певному контексті мовленнєвої діяльності слів у відповідності до їх значення та до стилю висловлювання; це також вміння розуміти лексичне значення невідомих слів у контексті та використання їх у мовленні [1].

Учні вивчають велику кількість лексичних одиниць, проте не завжди можуть користуватися ними. Відомий британський методист Джеремі Хаммер вважає, що слова, які входять до словникового запасу можна умовно поділити на дві категорії: активні та пасивні. Освоївши певні лексичні одиниці учні часто використовують їх у мовленні, розуміють їх у контексті – тобто

активно послуговуються ними. В той час як пасивні вони можуть впізнавати лише при читанні, проте не послуговуються ними у мовленні. Існує й інше пояснення цього феномену. Наприклад, П.Нейшен поділяє лексичні одиниці словникового запасу на продуктивну й рецептивну лексику.

Рецептивну лексику учні пізнають і розуміють під час читання або прослуховування тексту. Зазвичай вчитель звертає увагу на переклад та правопис слів, що допомагає учням розпізнавати та розуміти їх, проте не тренує використання в усному мовленні [4]. Лауфер поділяє продуктивний словниковий запас на контрольовану і вільну лексику. Контрольоване продуктивне знання лексики вказує на здатність будувати слова, коли дається сигнал чи підказка, вільне продуктивне знання лексики це здатність використовувати слова спонтанно і без спеціального заохочення наприклад, написання самостійно [2]. Ці факти необхідно брати до уваги під час викладання іноземної мови.

Існує безліч способів вивчати нові слова. Мнемотехніка є одним із найдавніших, проте досі не втрачає своєї актуальності. Мнемотехніка напряму пов'язана із візуалізацією, асоціацією та символічним кодуванням необхідних слів.

За визначенням С.Ф.Шатілова, „лексичні мовленнєві навички – це навички інтуїтивно-правильного утворення, вживання і розуміння іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухо-мовленнєвомоторною і графічною формами слова і його значенням, а також зв'язків між словами іноземної мови”. Лексична правильність мовлення визначається сталістю лексичних мовленнєвих навичок. Виходячи з різних аспектів лексичного матеріалу та рецептивного чи продуктивного характеру відповідного виду мовленнєвої діяльності, необхідно сформулювати такі види навичок:

- Репродуктивні лексичні навички, тобто навички правильного вживання ЛО активного мінімуму в говорінні та письмі в залежності від ситуації і мети комунікації;
- Рецептивні лексичні навички, тобто навички розпізнавання і розуміння ЛО активного і пасивного мінімумів при читанні та аудіюванні;
- Навички обґрунтованої здогадки про значення ЛО, що

відносяться до потенціального словника, при читанні та аудіюванні;

- Навички користування різними видами словників.

Наочність – один із принципів навчання, що передбачає вивчення матеріалу на основі живого й безпосереднього сприймання учнями явищ, процесів, засобів дії або їхніх зображень, які вивчаються. Особливе місце принцип наочності посідає під час вивчення іноземних мов. Наочність створює умови для чуттєвого сприймання, приносить іншу дійсність у навчально – виховний процес. Як говорив Б. В. Беляєв, «Принцип наочності потрібно розглядати не як допоміжний, а як один з основних методичних принципів навчання іноземної мови, коли це навчання переслідує практичні цілі» [8]. Особливістю викладання іноземної мови у школі є те, що учні вивчають її у штучних умовах, коли необхідно широке використання засобів наочності, що виконує різні функції. Наочність служить опорою в розумінні сприйнятого на слух матеріалу, в іншому – забезпечує правильне осмислення його на етапі ознайомлення, у третьому – завдяки наочності створюються умови для практичного використання матеріалу, кращого його розуміння та активного використання учнями.

На початковому етапі навчання лексики засвоюється в основному конкретний словниковий матеріал. Позначувані ним предмети можна легко продемонструвати через показ самого предмета, дії або картинки. Предмети, дії або картинки, що їх демонструють, виступають джерелом сприймання.

При такому демонструванні зорове сприймання, поєднуючись із слуховим, сприяє правильному сприйманню нового слова й міцному закріпленню його у свідомості учнів [9].

Використання наочності от уже багато років є однією з основних проблем дидактики. Принцип наочності як основний принцип дидактики був введений Я.А. Коменським. Він висунув «золоте правило дидактики»: «...Все, що можна, представляти для сприйняття почуттями, а саме: те, що можна побачити – для сприйняття зором, те, що можна почути – слухом, запахом – нюхом, почути смак – смаком, доступне дотику – шляхом дотику. Якщо якісь предмети відразу можна сприйняти декількома почуттями, нехай вони відразу схоплюються декількома почуттями» [10].

Оскільки учні початкової школи лише починають опановувати іноземну мову, то для них особливо важливо правильно підібрати методи, що відповідатимуть їх віковим особливостям та будуть ефективними у досягненні поставленої мети.

Для того, щоб усвідомити яку роль відіграє використання відеоматеріалів у навчанні учнів початкової школи необхідно розглянути декілька з них. Мнемотехніка - це метод, що виник до нашої ери, проте користується популярністю і зараз, оскільки значно спрощує процес запам'ятовування. Мнемотехніка напряму пов'язана із візуалізацією, асоціацією та символічним кодуванням необхідних слів. Наприклад, на уроках англійської мови можна застосовувати метод фонетичних асоціацій, що полягає у пошуку співзвучних до іноземних слів у рідній мові. Англійське слово «can» можна запам'ятати за допомогою фрази: «Кенгуру вміє високо стрибати» [5].

Інший метод, пов'язаний з регулярним повторюванням називається методом інтервального повторення. Завдяки збільшенню інтервалів між сесіями повторення слів, вони поступово переходять із короткочасної пам'яті в довготривалу, таким чином збільшуться шанси на успішне запам'ятовування. Без повторення, щойно вивчений матеріал поступово забувається, і в кінцевому результаті пригадати значення слова стає майже неможливим. Прикладом застосування методу інтервального повторення з метою розширення словникового запасу може бути наступна послідовність: у перший день певний словниковий набір вивчається, слова застосовуються у мовленні, через 2 дні ті ж слова обов'язково повторюються, наступний інтервал вже складатиме 3 дні і з кожним разом розширюватиметься [6].

Для подвоєння ефекту від застосування згаданих вище методів запам'ятовування можна і потрібно застосовувати також техніки та підходи, що вважаються дієвими у рамках теми розширення словникового запасу учнів. Перш за все варто відмітити метод, який особливо ефективний при роботі з дітьми молодшого шкільного віку, а саме метод повної фізичної реакції. Вважається, що проговорюючи слова, фрази і при цьому виконуючи відповідні рухи. Наприклад, вивчаючи дієслова рухів «run», «jump», «go» учні не просто промовляють слова, а я стрибають, імітують біг та ходьбу [3].

Для ефективного вивчення англійської мови необхідною умовою є застосування допоміжних візуальних матеріалів серед яких не останню роль відіграють саме відео-матеріали. Основно перевагою відео-матеріалів є вплив на увагу учнів. Під час перегляду в класі виникає атмосфера спільної пізнавальної діяльності. У цих умовах навіть неуважний учень стає уважним. Для того щоб зрозуміти зміст фільму, учням необхідно докласти певних зусиль. Так, довільна увага переходить в предметну. А інтенсивність уваги впливає на процес запам'ятовування. Використання різних каналів надходження інформації (слуховий, зоровий, моторне сприйняття) позитивно впливає на міцність фіксації країнознавчого та мовного матеріалу [7].

Відеоматеріали, що використовуються на уроках відрізняються за змістом, тривалістю та призначенням. Саме тому важливо навести їх класифікацію. Станом на сьогодні не існує чіткої класифікації відеоматеріалів.

Т. П. Леонт'єва класифікує відеоматеріали за їх призначенням та виокремлює такі типи, як: 1) спеціально призначені для навчання іноземної мови (відеокурси, навчальні фільми); 2) призначені для носіїв мови, автентичні (художні фільми, пряма трансляція телепрограм в ефір); 3) розроблені та адаптовані викладачами й учнями) [11]. Проте Ми вважаємо, що найбільш доцільною, повною та обгрунтованою є класифікація наведена у роботі О. І. Барменкової, яка розподіляє типи відеоматеріалів у залежності від таких семи чинників, а саме:

- 1) мета створення (спеціально створені для навчальних цілей відеоматеріали; адаптовані для навчальних цілей ненавчальні відеоматеріали; професійно зняті на замовлення навчального закладу відеоматеріали; самостійно зняті за своїм сценарієм відеоматеріали);
- 2) жанр (відеоматеріали, що являють собою художній фільм, відеореклами, мультфільми, відеокліпи, блоки новин, фрагменти ток-шоу, спортивні та історичні хроніки, фрагменти документальних фільмів тощо); 3) кількість охоплених тем (ситуативно однотемні й ситуативно багатотемні);
- 4) спосіб виробництва (знімальні, перемонтажні);

5) дидактичне призначення (інструктивні, ілюстративні, інструктивно-ілюстративні);

6) структура і ступінь закінченості (цілісні; фрагментарні); [7].

Робимо висновок, що успішне вивчення англійської мови залежить від регулярного та поетапного поповнення словникового запасу, що є особливо важливим на початковому етапі вивчення іноземної мови, а саме у початковій школі. Існує велика кількість методів та підходів, за допомогою яких уможливується поширення словникового запасу учнів. Наочність відіграє одну з провідних ролей, оскільки надає ряд переваг. Відеоматеріали можна виділити як один із найбільш ефективних видів наочності, оскільки інформація сприймається учнями як на слух так і зором. Найкраще використовувати автентичні відеоматеріали, які створені для перегляду носіями мови. Таким чином зберігається оригінальний темп мовлення, вимова та актуальний набір лексичних одиниць.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у напрацюванні комплексу вправ спрямованих на збагачення словникового запасу базуючись на використанні наочності, а саме відеоматеріалів та здійснення пробного навчання з учнями початкової школи.

Література:

1. Haastруп K. *Lexical Inferencing Procedures Or Talking about Words: Receptive procedures in Foreign Language Learning with Special Reference to English: Gunter Narr Verlag.* 1991. URL: https://books.google.com.ua/books?id=TB475eVIQ_MC&lpg=PA12&dq=lexical%20competence&hl=ru&pg=PA12#v=onepage&q=lexical%20competence&f=false
2. Laufer B., Paribakht T. The relationship between passive and active vocabularies : *Effects of language learning context. Language Learning* 1998. №48. P. 365-391.
3. Learning Another Language Through Actions: web page. URL: https://books.google.com.ua/books?id=N11lpwAACAAJ&dq=total+physical+response&hl=ru&sa=X&redir_esc=y
4. Nagy W. E. Anderson R. C., Herman P. A. Learning word meanings from context during normal reading. *American Educational Research Journal.* 1987. P. 237–270.

5. Nation I. Teaching ESL/EFL Listening and Speaking: book. New York : Routledge, 2009. 205 p.
6. Technical Training Basics : web page. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=1nfEDwAAQBAJ&pg=PT58&dq=spaced+learning&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwiMn5uQrMbtAhUi14sKH YsMDnAQ6AEwBHoECAQQA#v=onepage&q=spaced%20learning&f=false>
7. Барменкова О. И. Видеозанятия в системе обучения иностранной речи. Иностранные языки в школе. 1999. № 3. С. 20 – 25.
8. Беляев Б. В. Психологические основы усвоение лексики иностранного языка. Москва: Просвещение, 1964. 136 с.
9. Козачінер О. С. Формування лексичних навичок в учнів 1-го класу. Англійська мова та література. 2008. №3. С. 2 – 3.
10. Коменский Я. Избранные педагогические сочинения: книга. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 440 с.
11. Леонтьева Т. П. Опыт и перспективы применения видео в обучении иностранным языкам. Нетрадиционные методы обучения иностранным языкам в вузе : материалы респ. конференции. 1995. №5. С. 61–74.

Інна Халай
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Павлович Т.І.

VOCABULARY IN THE MODERN NOVEL. VARIETY OF USE OF NEUTRAL WORDS (BASED ON LIAN MORIARTY'S NOVEL "BIG LITTLE LIES")

Анотація. У статті аналізується лексичне наповнення сучасного англomовного роману. На практичному рівні визначено основні особливості вживання нейтрально забарвлених слів, їхня кількість та частота. Детально описано розмежування по особливих групах, а саме по частинах мови, також наданий кількісний аналіз вживання нейтрально забарвлених слів у мовленні головних героїнь роману.

Ключові слова: сучасний роман, нейтрально забарвлені слова, емоційно забарвлені слова, літературні слова.

Summary. The article analyzes the lexical content of a modern English-language novel. Everyone knows the three main types - neutral, literary and colloquial words. At the practical level, the main features of the use of neutral words, their number and frequency are identified. The distinction by special groups, namely by parts of speech, is described in detail. The selected part is relevant for research and interesting because it contains the most common group of words - these are neutral words, so it is considered that these words are not interesting, although I have evidence that this is not the case, because the variety of words used is really impressive. The results obtained prove that neutral words make up the largest part of use, so they can be considered one of the most important types of vocabulary. Also, an analysis of neutral words by parts of speech and their number in the speech of the main characters will be provided.

In addition, the modern novel that has been selected for study is a great field for research. This is completely new vision of the novel; a description of the characters and their behavior helped to prove and disprove a number of facts about the novels that are popular today. The idea of primitiveness and thoughtlessness is now the secondary one.

Each page is filled with a large number of words that carry specific information.

Keywords: *modern novel, neutral words, colloquial words, literary words.*

Formulation of the problem. In today's world, television and the Internet have stolen our attention. They affect our feelings, tastes, attitudes, thoughts and even moods. However, can we really dissolve into these digital innovations? Sure, we can't imagine life without the Internet and television, but isn't literature a part that will never disappear from our lives? I'm sure everyone will agree that there is nothing better than turning the pages of a real paper book. I believe that a study based on the study of vocabulary from a real novel is proof that real literature is still alive and needs to be continued. That is why this study is still relevant, because books and literature will always be alive.

Review of recent research and publications on this issue. In modern sociolinguistics there is a tendency to study lexical peculiarities in different languages: in Ukrainian (researchers B. Azhnyuk, D. Barannyk, N. Dybiak, Y. Zhluktenko, T. Kiyak, L. Matsko, O. Styshov) and English (scientists B. Hansen, H. Hitchings, A. Stanforth, S. Thomson) [5, c. 135].

The value attitude of a person, i.e., the evaluative aspect of the interaction of reality and a person, is reflected and fixed in language, in language structures, at the level of meanings of words, phrases, sentences, etc. In the process of communication, expressing his opinion or talking about some events, a person cannot completely abstract from his attitude to what is being said and one way or another expresses his opinion. The connection of language with human life and psychology first of all manifests itself in the formation of the category of evaluation [4, c. 39].

The **aim** of the work is to comprehensively investigate the use of various English words in modern literature, to achieve this goal you need to solve the following problems: to describe dialogic speech, to describe the theoretical foundations of the study of linguistic phenomena, also to outline the structural classification of words as well as to classify words by structure using the research of linguists.

The research material. The material for the study was a modern

literary work, namely the novel by the writer Liane Moriarty “The Big Little Lies. Against the background of this material, we worked on vocabulary, namely neutral, literary, colloquial words. This article can be used during lectures on lexicology and literature.

The main part. The stylistic assignment of words is based on the fact that the repeated use of a word in specific contexts related to a particular field of human activity leaves a certain imprint on it, so that in the future it is perceived as a property of this context. Along with words that are used in any context, the semantic structure of which does not contain stylistic color, there are significant lexical layers with a limited range of usage, which are used in the language in different cases depending on the conditions and situation of communication and belonging to certain professional and social groups.

The largest thematic and stylistic layer of language vocabulary are commonly used words that are used freely, without any restrictions. These words are associated with common concepts for most native speakers, but are common, understandable to the general public names of objects and phenomena of the surrounding reality.

They are characterized by the stability of basic meanings, ie most words have preserved in modern language the same meanings that are recorded in the most ancient monuments of writing. At the same time, this composition may change, being supplemented by new concepts that become well-known, or due to changes in the stylistic labeling of the word, its lexical and syntactic compatibility. Neutral words comprise the overwhelming majority of lexis, used in all spheres of human activity and being the main source of synonyms and polysemantic words. They are used in both literary and colloquial language. It is the neutral stock of words that is so prolific in the production of new meanings.

Neutral words, which form the bulk of the English vocabulary, are used in both literary and colloquial language. Neutral words are the main source of synonymy and polysemy. It is the neutral stock of words that is so prolific in the production of new meanings [2, c. 103]

The wealth of the neutral stratum of words is often overlooked. This is due to their inconspicuous character. But their faculty for assuming new meanings and generating new stylistic variants is often quite amazing. This generative power of the neutral words in English language is multiplied by the very nature of the language itself. It has been estimated

that most neutral English words are of monosyllabic character, as, in the process of development from Old English to Modern English, most of the parts of speech lost their distinguish suffixes. This phenomenon has led to the development of conversion as the most productive means of word-building. Word compounding is not so productive as conversion or word shift in the part of speech in the first case and by the addition of an affix in the second. Unlike all other groups, the neutral group of words cannot be considered as having a special stylistic coloring.

The study of stylistic differentiation of vocabulary includes consideration of the peculiarities of the use of lexical means of language in certain types of language, ie in certain functional-linguistic styles, and characterization of emotional and expressive qualities of different groups of words, as stylistic the exception is the terms) is combined with the presence of words of emotionally expressive color. Stylistically neutral words, on the other hand, tend to have zero emotionality [1, c. 68]

The vocabulary of modern language is primarily characterized by its diversity. It is known that in the process of its development and formation the national language is increasingly differentiated. This differentiation, in particular, has found its expression and distinction in dictionaries. Each group of words has its own sphere of use, where they are used in their literal sense, without acquiring emotionally expressive shades. However, to create more vivid images, unusual speech inversions, the frameworks that limit the functioning of lexical units are erased, contributing to their penetration into different functional styles of speech.

Vocabulary differentiation is a multifaceted concept that is considered in

different aspects: the form of language, scope, emotional color, historical perspective, origin, etc. Scholars approach the issue of vocabulary stratification differently, so it is worth considering the existing views on the differentiation of vocabulary of Ukrainian and English languages. In the most general sense, the entire lexical stock of the national language is divided into two groups stylistically neutral and stylistically colored vocabulary. According to O.D. Ponomarev, the basis of the vocabulary of the language is stylistically neutral vocabulary. These are words that are devoid of any color and are used

equally in all functional styles of speech. This group includes words from different thematic groups: names objects, signs, actions and states, etc. Stylistically, such vocabulary is unlabeled, ie devoid of connotation. They are a kind of background on which the stylistic labeling of other words is manifested.

Neutral vocabulary can become stylistically colored when used figuratively or in a certain communicative situation. Acquiring additional emotionally expressive coloring [6, c. 36].

Russian scientists AA Polikarpov and V.Ya. Kurlov offered its classification of the lexical structure of the national language, which is based on the opposition of stylistically marked and stylistically neutral vocabulary. They distributed all the vocabulary according to the following criteria:

1. from the point of view of historical perspective - obsolete words and meanings: archaisms;
2. by territorial limitation regional and regional words: dialectisms;
3. on a functional basis (connection with another sphere or communication) - common vocabulary and vocabulary inherent in certain functional styles.
4. in relation to different stylistic layers of literary language "high" and "low" lexical units. as well as an intermediate layer neutral units;
5. by the presence / absence in lexical units of expressive-emotional coloring: abusive, contemptuous, humorous words, euphemisms [2, c. 5].

After studying 481 pages, I can state the fact that the total number of samples is 93,488 words. Among the nouns we can distinguish 19,926 words (*cat, cake, time, air, way, act, legs, yard, cup, tea, deal, view, side, room, year, nut, eye, play, men, dress, women*). In contrast to verbs, among which there are 23,666 examples (*to eat, to pay, to play, to do, to see*), and adjectives are very rare in their usage - only 5998 cases (*old, past, big black, poor*). In addition, we consider it necessary to allocate a separate group called "other parts of speech" which includes adverbs, prepositions, numerals and others. This category contains the largest number of words - 43,898 units (*at, before, after, that, she, he, why, they, it, not, in, the, we*).

Among the 481 pages, the total number of samples of neutral words

is 87,550 units, such as *cat, cake, to eat, old, time, air, way, act, legs, yard, cup, tea, past, big, deal, view, to pay, side, to walk, to close, to look, to open, to care, voice, car, cup, garden, to call, body, hall, daughter, to say, face, busy, small, gym, arm, big, friend, hand, day, to help, father, different, window, message, to push, ball, glass, to give, to take, card, to keep, side, to ask, library, ocean, to talk, sort, funny, children, week, biscuit, breakfast, to sound, to have, event, room, year, nut, eye, a play, men, black, dress, women, poor, to hurt, to play, to think, to know, to like, night, to find, school, and, to let, all, to do, mother, me, ago, that, also, thing, grandchildren, to say, to mean, they, it, he, she, we, rain, rage, now, to hear, angry, to go, what, to feel, front, same, noise, husband, to live.*

Of course, a large number of words were repeated, but this did not prevent us from researching and making sure that the English language is very diverse and full of different vocabulary.

Thus, writing any text, work of art or official letter entails the importance of a diverse vocabulary.

Neutral are used to provide a clear understanding of certain concepts and phenomena, namely 6,339 cases were found in Madeline's speech: "*And he's nice*"; "*You are not all asleep*"; "*It's all right*"; "*You're going to love it...*". Other characters generally had fewer lines, so the sample of words is smaller - 3217 words in Celeste's: "*Yes, I think so, anyway, the fact is, we don't know for sure that it's him*"; "*Really? I'm quite good at it* "; "*They have... The night before their party last year...* "; "*Get some air?*", and 3812 words to Jane: "*We'll get some on the weekend. You look funny* "; "*It's fun. You'll like it.* ".

This means that the main characters of the novel express their opinions in clear words. Their speech is not cluttered with slang or special territorial words that reduce the quality of thought. Neutral words are extremely important, because they cover most parts of the speech, and they are used to form colloquial and words and even stylistic devices. Basically, all stylistic devices are the result of revaluation of neutral words. [2, c. 103]

However, this is not the most important condition for successful presentation of the material, because to identify common features and characteristics requires a wide base of neutrally colored words that will name the phenomenon in a particular context without giving them

additional emotional meaning. A group of neutrally colored words is devoid of connotation and serves as a basic vocabulary that names common phenomena and objects.

Conclusions. In general, studies have shown positive results. Neutral vocabulary is common in writing any text work, so the numbers obtained in the calculations are really impressive. We can state the fact that the English language is «rich» in lexical material.

All words were divided into categories, namely by parts of speech, which shows in which part of the language such words are most used. Quantitative analysis of the neutral words used by the main characters of the novel are given with examples. In total, the sample is: 6339 words in Madeline's speech, 3217 words in Celeste's speech and 3812 words in Jane's speech.

Perspectives of further research involves the possibility of an extended study of neutral vocabulary or supplementing this study with other categories of English words. Also, a comparative analysis of the usage of words in the speech of the main characters, the study of other words' categories, such as colloquial and literal vocabulary, their usage, frequency and functions, along with the stylistic characteristics of each speech.

Література:

1. Гвишиани Н.Б. Современный английский язык: Лексикология (новый курс для филологических факультетов): Москва, МГУ, 2000. 256 с.
2. Герцовська Н.О., Возняк К. Антономазія як стилістичний засіб створення прагматичного впливу мови. Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА». 2018. Випуск 24(1). С. 103
3. Грицай І. В. Диференціація лексики у телевізійних ЗМІ. Київ: 2015. 6 с.
4. Дорда В.О. Аксіологічні аспекти студентського сленгу США. «Вісник СумДУ». 2006. Вип. 11 (95). С. 39
5. Петришин О.Л., Лужецька О.М. Новітні англомовні запозичення як засіб міжкультурної комунікації. «Молодий вчений». 2018. Вип. 3.1 (55.1) С. 136–137
6. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. Підручник. Київ: Либідь, 1993. 36 с.

Науковий керівник: д.ф.н., проф. Єсипенко Н.Г.

РОЗВИТОК ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НАСТІЛЬНИХ ІГОР НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена розвитку граматичної компетентності учнів 5-6 класів за допомогою настільних ігор на уроках англійської мови. Завдячуючи настільним іграм вчитель може сформулювати умови захищеності у всіх аспектах, повагу та взаєморозуміння. Вчитель зможе використати гру та навчити своїх учнів критично мислити, конкурувати, аналізувати, шукати вихід з ситуації, самостійно вирішувати та використовувати для цього свої знання. Крім того настільна гра є чудовим способом, щоб розвинути пізнавальну діяльність, зокрема, пам'ять та увагу та відпрацювати вивчений матеріал.

Ключові слова: настільні ігри, англійська мова, граматична компетентність, середня школа, розвиток.

Summary. The article is devoted to the development of grammatical competence of students of 5-6 grades with the help of board games in English lessons. With the help of games, in particular board games, the teacher motivates children to learn a foreign language, helps them to understand and practice new grammatical material. Thanks to board games, the teacher can create conditions of security in all aspects, respect and mutual understanding. The teacher will be able to use the game and teach his students to think critically, compete, analyze, find a way out of the situation, solve and use their knowledge. In addition, board games are a great way to develop cognitive activity, such as memory and attention.

The teacher has the opportunity to interest his students using the plot of your favorite cartoons or interesting tasks for the quiz. In addition, board games have characteristics that allow you to choose a game for individual needs and for the needs of a group or a whole class. Board

games for the development of grammatical competence can be used both to present new material and to reproduce information in practice or repetition.

Board games are a universal tool that will help the teacher not only to create a friendly atmosphere in his lesson, but also to convey to students the right material and practice it.

By choosing the right goal, applying their creative abilities and reviewing the recommendations, the teacher will help students learn grammar material. Board games promote the development of grammatical competence, as they help to work out the structure several times.

Keywords: *board games, English language, grammar competence, secondary school, development.*

В сучасному світі навчання англійської мови відіграє важливу роль. Оскільки учні 5-6 класів перебувають на стадії перехідного віку, вони погано сприймають та засвоюють інформацію, їхня увага є нестійкою, погіршується пам'ять та концентрація, постає питання про мотивацію та зацікавлення до вивчення мов на даному етапі.

Методика навчання англійської мови- це галузь, яка потребує розвитку та розвивається кожного дня. Викладачі та вчителі у теперішньому світі мають можливість широкого вибору підходів та методів для вивчення англійської мови.

Б. Ананьєв, П. Анохін, Р. Кузьміна, О. Леонтєв, Б. Ломов, С. Рубінштейн, О. Лурія вважають, що комунікативний підхід є одним з найголовніших методів у вивченні іноземної мови. Метою даного методу є не тільки розвинути практичні навички у знаннях граматики, а також усвідомити як мова використовується для спілкування. Вчені стверджують, що основним засобом при використанні даного підходу є не граматичні вправи та переклад, а ситуація, яка спонукає до реальної комунікації [1, с.71].

Варто згадати про те, що використовуючи цей підхід педагог може опиратись на такі спрямованості, як:

- Змістовий – поєднує в собі словесний й зображальний, які допомагають учням правильно побудувати зміст думки;
- Смисловий - це мовні ігри, які дають змогу спілкуватись у

різних мовленнєвих ситуаціях [2].

Оскільки вивчення мов неможливе без знання граматики-розвиток граматичної компетентності заслуговує особливої уваги. Адже граматична компетенція- це знання мови, що відображає здатність створювати речення, як стверджує Мірошник І. В. [3, с. 100] Формування граматичної компетентності зводиться до того, що студенти мають свідомо сприймати і продукувати значення, які представляють свідому думку, що у свою чергу, повинна відповідати комунікативній ситуації [4, с.18].

Основними компонентами цієї компетентності є граматичні знання, навички та граматична обізнаність. Мета граматичної компетенції – дати можливість учням оволодіти основними компонентами. Структура граматичної компетенції включає три компоненти: знання граматики, граматичні навички та граматична обізнаність. Граматичне знання — це користування значенням і формою. Граматичні навички охоплюють навички прийняття та навички регенерації. Рецептивні навички – це навички, які учні сприймають під час аудіювання та читання, тоді як навички копіювання – це навички, які учні відтворюють у мовленні та письмі. Варто зазначити, що щодо використання граматичних навичок розвитку мовленнєвої діяльності сприяють як рецептивні навички, так і навички регенерації. Граматична обізнаність є останнім і не менш важливим компонентом граматичної компетенції, тобто схильністю розпізнавати граматичні факти в усній і письмовій мові [3, с.100].

Активний та пасивний граматичні мінімуми відіграють важливу роль у структурі граматичної компетентності. Це граматичні приклади, які навмисно відібрані для навчання в середній школі. Активний- це граматичні структури іноземної мови, якими повинні володіти учні для вираження власних думок. Пасивний- це граматичні структури, які учень не використовує, коли висловлює власні думки, але вони необхідні для розуміння мовлення інших людей [4, с.15].

Н. П. Прокопенко та О. В. Касаткіна стверджують, що є три етапи для розвитку граматичної компетенції. Перший етап базується на ознайомленні з мовним прикладом. На цьому етапі учні мають ознайомитись з граматичним явищем, з його особливостями

та формами, а також прикладами вживання. Завдання вчителя - створити правильні умови, щоб продемонструвати форми і конструкцію, застосовуючи їх у мовленнєвій ситуації. Другий етап полягає у тренуванні. Він направлений на те щоб формувати граматичні навички. Тут перед вчителем постає проблема, на яку потрібно звернути увагу, тому що вправи не розвинуть вміння брати участь у комунікативній ситуації, вчителю потрібно розвивати такий вид мовленнєвої ситуації, як спонтанну комунікацію, а для цього потрібно працювати з таким видом вправ, як комунікативно-орієнтовані. Третій етап є практичним, він полягає у вживанні певної граматичної конструкції у мовленні. Варто вказати, що вправи, які застосовує вчитель на даному етапі повинні бути максимально наближенні до реальної ситуації, стосуватись власного життєвого досвіду учня і найважливішою умовою є те, що на цій стадії вправи повинні виділяти комунікативну значущість, тобто вчитель може застосовувати комунікативні ігри, природні мовленнєві ситуації та завдання [5, с.53].

Дора Лопес розглядає також індуктивний та дедуктивний підходи для навчання граматичній структурі. Коли правило дається, а потім застосовується до прикладів, вчитель використовує дедуктивний підхід. Іншими словами, він переходить від загальної ідеї до конкретної. З іншого боку, коли вчитель дає класу приклади будови, а студенти працюють над самостійним відкриттям правил, вчитель подає граматику індуктивно, оскільки переходить від конкретного до загального. Однак, якщо ми хочемо, щоб наші студенти розвивали навички спілкування, Дора стверджує, що для цього потрібно використовувати індуктивний підхід [6].

Настільна гра є зняряддям для розвитку пізнавальної діяльності, уваги та пам'яті. За допомогою настільної гри вчитель мотивує дітей до вивчення англійської мови, допомагає відпрацювати на практиці новий граматичний матеріал. Завдячуючи настільним іграм вчитель може сформувавши повагу та взаєморозуміння. На основі власних спостережень ми можемо сказати, що не всі вчителі усвідомлюють цю проблему і часто нехтують можливостями побудови стосунків з учнями. Варто зазначити, що якщо не спробувати знайти спільну мову з учнями, то можна втратити їхню довіру. Настільні ігри не лише зацікавлюють учнів, а й сприяють

осмисленню нових матеріалів. Крім того, ігри на уроці сприяють спонуканню учнів до вивчення предмету та створюють приємну та дружню атмосферу на уроці. Ігри сприяють розвитку уваги дітей, а також дають змогу учням зосередитися та самостійно мислити.

В українському академічному тлумачному словнику можна знайти, що настільна гра- це гра, в яку грають на рівній поверхні, як правило, на столі [7].

Існує багато видів настільних ігор. Перш ніж вибрати настільну гру для уроку, викладачу необхідно ретельно оцінити потреби учня та вибрати мету, яку він хоче досягти. Олександр Головатий, у своєму блозі розповів що колекціонує настільні ігри, і при виборі гри варто також звернути увагу на її характеристики. Наприклад: мінімальний вік учасників або кількість учасників. Є ігри, розраховані на двох гравців, вони підходять для індивідуальних тренувань, а є ігри, в яких може брати участь вся команда. Важливою особливістю настільних ігор є багаторазове використання, тобто гра повинна залишатися цікавою під час багаторазового використання. За словами автора, розширення також відіграють важливу роль у настільних іграх. Це означає, що вчителі зможуть доповнити гру своїми правилами та ролями, тим самим повністю оновивши гру [8].

Під час пробного навчання у нас була можливість застосовувати настільні ігри на уроках 5-6 их класах, що дало нам можливість сформулювати певні рекомендації при використанні настільних ігор на уроках англійської.

Використовуючи настільні ігри з метою навчання та розвитку граматичної компетентності, вчителю потрібно:

1. Обрати тему, зрозуміти для чого доцільно використовувати настільну гру. Зрозуміти потреби своїх учнів. (Для того щоб відпрацювати на практиці, чи подати новий матеріал, чи повторити пройдений).

2. Вибрати доцільний формат гри. (Настільна карткова чи настільна гра з гральним кубиком, стратегічна,вікторини, класична).

3. Обрати завдання, які будуть доцільні для гри.

- якщо це гра, яка повинна відпрацювати певний граматичний матеріал, як от наприклад речення у формі Present Simple, вчитель

може сформувати завдання в яких потрібно відтворити правильну форму дієслова, та зробити це грою- ходилкою з гральними фішками та кубиком;

- якщо метою гри є подання нового матеріалу, як от наприклад вказівні займенники, вчитель може створити настільну гру карткового типу, де будуть зображені картинки по яких дітям треба буде здогадатись, коли і як функціонують ці займенники, тощо;

- також вчитель може запропонувати гру з ключовими словами певного часу, з якими учням потрібно скласти речення, і таким чином учні не тільки повторять до якого часу це слово відноситься, а й відпрацюють його на практиці.

4. Важливо зазначити, що вчителю потрібно чітко розуміти, з якою метою він використовує настільну гру, та доцільно розподілити час, коли її краще використовувати. можливо використовувати наприкінці уроку, щоб узагальнити вивчене, або ж після подачі нового матеріалу, якщо метою гри є його відпрацювання на практиці.

5. Доцільно обрати час. Вчитель повинен розуміти, що увага учнів зосереджена на одному завданні 10 хвилин, тому потрібно зауважити це.

6. Проаналізувати кількість учнів на уроці. Якщо учнів в групі більше 16 доцільно буде використовувати картковий тип настільної гри, якщо ж 16 і менше можна розділивши на групи та вибравши капітанів використовувати ігри-ходилки, які мають шлях від старту- до фінішу, якщо ж учнів більше ніж 20 доцільно буде використовувати такий вид гри, як вікторини.

7. Сформувати правила гри та доступно пояснити їх учням. Правила гри кожен вчитель формує під потреби своїх учнів, проте потрібно потурбуватись про те, щоб це було доступно та доцільно для дітей.

8. Увімкнути фантазію. Тільки за цієї умови вчитель зможе зацікавити дітей та доступно донести інформацію.

Отже, зважаючи на те що сучасна методика англійської мови невинно розвивається, вчителям доводиться застосовувати різноманітні методи, як для зацікавлення дітей так і для розвитку вмінь та навичок, які потрібні учням для спілкування.

Граматична компетентність є однією з найважливіших, оскільки

без знання граматичних структур учні не зможуть розмовляти, а як відомо саме вміння розмовляти іноземною мовою є метою для її вивчення.

Настільні ігри є методом, який допомагає зацікавити учнів та допомогти їм у відтворенні граматичних структур. Подані вище рекомендації допоможуть вчителю детальніше розібратись у використанні цього методу на уроках іноземної мови.

Література:

1. Русалкіна Л. Комунікативно-діяльнісний підхід як невід’ємний складник іншомовної підготовки / Людмила Русалкіна. // СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА». – С. 71–75.
2. Реалізація комунікативного методу навчання англійської мови із застосуванням інтернет-ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1202>.
3. Мірошник І.В. Поняття іншомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі / Мірошник І.В.. // «Young Scientist». – 2018. – №2. – С. 99–103
4. Складенко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетентності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Складенко. // Київський національний лінгвістичний університет. – 2011. – №1. – С. 11–25.
5. Касаткіна О. В. До питання розвитку граматичної компетентності студентів на заняттях іноземної мови / О. В. Касаткіна. // Вісник Житомирського державного університету. – 2011. – №59. – С. 52–55.
6. Teaching grammar for communicative competence [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/teaching_grammar_for_communicative_competence_1.pdf.
7. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – 1970. – Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/>.
8. Головатий О. Настільні ігри: характеристики та класифікація [Електронний ресурс] / Олександр Головатий. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://blog.golovatyι.info/2015>

ЗМІСТ

Марія Андрійчук

Особливості формування іншомовної
лексичної компетенції в учнів початкової школи 3

Анастасія Войт

Роль інформаційно-комунікаційних технологій
у формуванні іншомовної лексичної компетентності
учнів молодшої школи 12

Наталія Гімчинська

Формування і розвиток комунікативної компетентності учнів
молодших класів з використанням інтерактивних методів..... 23

Аліна Душкевич

Особливості та етапи формування
компетентності учнів у письмі 29

Надія Каба

Communicative strategies in political speeches
by Joseph Biden on COVID-19 37

Неля Кернична

Формування комунікативної компетентності учнів
середньої школи за допомогою різних видів наочності 47

Інна Кіфор

Синтаксичні особливості політичного дискурсу кандидатів
у президенти США Д. Трампа та Дж. Байдена 56

Ірина Паліс

Формування англомовної компетентності
в письмі учнів початкової школи..... 64

Анастасія Попович

Стратегія на підвищення в промовах Дональда Трампа
під час президентських виборів у 2020 році 77

Василина-Ліана Сипко

Способи збагачення словникового запасу учнів
початкової школи з використанням відео-матеріалів 92

Інна Халай

Vocabulary in the modern novel. Variety of use of neutral words
(based on Lian Moriarty’s novel “Big little lies”) 100

Христина Шевчук

Розвиток граматичної компетентності учнів 5-6 класів за
допомогою настільних ігор на уроках англійської мови..... 107